

AZ APÁCZAI CSERE JÁNOSRÓL (1625–1659) SZÓLÓ IRODALOM VÁLOGATOTT BIBLIOGRÁFIÁJA

**Digitalizálták a Magyar Tudománytörténeti Intézet munkatársai,
Gazda István és V. Molnár László vezetésével.**

1859

CIKK

Erdélyi János: Apáczaí Csere János ösmertetése. = Sárospataki Füzetek, 1859. pp. 316–337.

1860

CIKK

Szilágyi Sándor: Apáczaí Csere János és kortársai. = A Magyar Tudományos Akadémia Értesítője, 1860. pp. 446–502.

1863

CIKK

F. Szabó Sámuel: Apáczaí Csere János Magyar logikája 1656-ból. = Budapesti Szemle, 17. köt. (1863) pp. 490–501.

1867

KÖNYV, KÖNYVRÉSZLET

Apáczaí Csere János bölcsészeti dolgozatai. Kiadta Horváth Cyrill. Bp., 1867. Eggenberger. 160 p. (Apáczaíróól szóló kísérőtanulmányal.)

Szilágyi Sándor: Apáczaí Csere János és kortársai. In: Szilágyi Sándor: Vértanúk a magyar történetből. Pest, 1867. pp. 85–151.

1872

Szabó Károly: Apáczai Cséri János Barcsai Ákos fejedelemhez benyújtott terve a magyar hazában felállítandó első tudományos egyetem ügyében. Bp., 1872. Eggenberger. 18 p. (Értekezések a nyelv- és széptudományok köréből III. köt. 2. sz.)

1873

KÖNYV, KÖNYVRÉSZLET

Orbán Balázs: Apácza. In: Orbán Balázs: A székelyföld leírása történelmi, régészeti, természetrajzi s népismeai szempontból. Pest, 1873. Ráth. (Újabb kiadása: Bp., 1982.)

1875

CIKKEK

Szilágyi Sándor: Csere vagy Cséri? = Magyar Protestáns Egyházi és Iskolai Figyelő, 1875. pp. 275–276.

Szinyei Gerzson: Adalék Apáczai Csere János életéhez. = Magyar Protestáns Egyházi és Iskolai Figyelő, 1875. pp. 177–182.

1879

CIKKEK

Herepei Gergely: Apáczai Jánosnak egy eddig ismeretlen levele Barcsai Ákos fejedelemhez. = Erdélyi Protestáns Közlöny, 1879. pp. 492–493.

Ormándy Miklós: Apáczai Csere János életrajza és botanikai munkássága. = A kolozsvári római katolikus főgimnázium értesítője 1878/79. pp. 3–45. (Különlenyomat is.)

1881

KÖNYV, KÖNYVRÉSZLET

Koós Ferenc: Apáczai Csere János népszerű életrajza. Brassó, 1881.

1885

KÖNYV, KÖNYVRÉSZLET

Erdély János: Apáczai Csere János ösmerteése. In: Erdélyi János: A bölcsészet Magyarországon. Bp., 1885. pp. 105–122.

1889

CIKK

Szily Kálmán: Apáczai Encyclopaediája matematikai és fizikai szempontból. = Természettudományi Közlöny, 1889. pp. 465–470.

1891

KÖNYV, KÖNYVRÉSZLET

Szinnyei József: Apáczai (Cséri) János. In: Szinnyei József: Magyar írók élete és munkái. 1. köt. Bp., 1891. Hornyánszky. 200–202. has.

1892

CIKKEK

Bánóczi József: Apáczai Csere János. = Athenaeum, 1892. pp. 351–364.

Gyalui Farkas: Apáczai Csere János életrajzához és műveinek bibliográfiájához. = Erdélyi Múzeum, 1892. pp. 50–66, 128–137, 193–207. (Különlenyomat is.)

1893

KÖNYV, KÖNYVRÉSZLET

Neményi Imre: Apáczai Csere János mint pedagógus. Bp., 1893. Lampel. 72 p.

1897

KÖNYV, KÖNYVRÉSZLET

Stromp László: Apáczai Csere János mint paedagogus. Neveléstörténeti tanulmány. Bp., 1897. Hornyánszky. 150 p.

CIKK

Stromp László: Apáczai Csere János mint paedagogus. = Athenaeum, 1897. pp. 78–92, 260–287, 469–489, 627–664.; 1898. pp. 109–138. (A fenti mű közlése cikksorozatként.)

1898

KÖNYV, KÖNYVRÉSZLET

Szily Kálmán: Apáczai Encyclopaediája matematikai és fizikai szempontból. In: Szily Kálmán: Adalékok a magyar nyelv és irodalom történetéhez. Bp., 1898. pp. 112–120.

1899

KÖNYV, KÖNYVRÉSZLET

Apáczai Csere János paedagogiai munkái. Kiadta, a latin beszédeket fordította Hegedüs István. Bp., 1899. Franklin. 161 p. (Apáczairól szóló kísérőtanulmánnyal.)

1900

KÖNYV, KÖNYVRÉSZLET

Eislee Mátyás: Apáczai héber tanulmányai. In: Az Izraelita Magyar Irodalmi Társulat Évkönyve, 1900. pp. 316–332.

Apáczai Cseri János. Szemelvények Apáczai *Cseri* János paedagogiai műveiből. Összegyűjtötte és bevezetéssel ellátta dr. Neményi Imre. Bp., 1900. Singer és Wolfner. 92 p.

CIKK

Váró Ferenc: Apáczai Csere János pályája. = Magyar Pestalozzi, 1900. No. 17. pp. 13–14.

1905

CIKK

Bohus Pál: Apáczai Csere János életéhez. = Evangélikus Órálló, 1905. No. 50. (Stromp László hozzászólásával.)

1906

KÖNYV, KÖNYVRÉSZLET

Algöver Andor: Comenius Ámos János és Apáczai Csere János pedagógiájának bírálatos egybevetése, különös tekintettel az oktatásügyre. Balassagyarmat, 1906. 60 p.

Benedek Elek: Bocskay István. Bethlen Gábor. Pázmány Péter. Szenczi Molnár Albert. Apáczai Csere János. Bp., 1906. Athenaeum. 114 p. (Nagy magyarok élete IV.)

1907

CIKKEK

Imre Sándor: Apáczai Csere János. = Erdélyi Múzeum, 1907. pp. 137–146. (Újraközlés: Család és Iskola, 1907. No. 10.)

Imre János: Apáczai Csere János székfoglalójának 250 éves jubileuma. = A kolozsvári református kollégium értesítője 1906/07. pp. XXXIII–XLIV.

1908

CIKK

Haraszi Sándor: Apáczai Csere János. = Székely Tanügy, 1908. No. 2–3.

1910

KÖNYV, KÖNYVRÉSZLET

Király István: Apáczai Csere János művelődéstörténeti jelentősége. Marosvásárhely, 1910. 72 p.

CIKK

Gerencsér István: Apáczai Csere János emlékezete. = Család és Iskola, 1910. No. 1.

1911

KÖNYV, KÖNYVRÉSZLET

Kremmer Dezső: Apáczai Cseri János élete és munkássága. Bp., 1911. Politzer. 205 p.

1916

CIKK

Schneller István: Apáczai Csere Jánosról, mint a magyar nemzet pedagógusáról. = Theológiai Szaklap, 1916. pp. 85–114.

1917

CIKK

Miklós Ödön: Apáczai Csere János Utrechtbe történt meghívásáról. = Dunántúli Protestáns Lap, 1917. pp. 178–184, 186–189.

1918

CIKK

Schnellner István: Comenius és Apáczai. = Protestáns Szemle, 1918. pp. 27–39.

1924

KÖNYV, KÖNYVRÉSZLET

Neményi Imre: Emlékezés Apáczai Csere Jánosról születésének 360. évfordulója alkalmából. Bp., 1924. 20 p.

1925

KÖNYV, KÖNYVRÉSZLET

Fináczy Ernő: Apáczai Csere János emlékezete. In: Klebelsberg Emlékkönyv. Bp., 1925. pp. 383–393.

Neményi Imre: Apáczai Csere János. Bp., 1925. 180 p.

Tavaszy Sándor: Apáczai Csere János személyisége és világnézete. Kolozsvár, 1925. 56 p. (Minerva könyvtár 1.)

CIKKEK

Csúry Bálint: Apáczai Csere János. = Erdélyi Irodalmi Szemle, 1925. pp. 193–195.

Gárdonyi János: Apáczai Csere János. = Tanítók Lapja, 1925. No. 18–21.

Herepei János: Apáczai Csere János kolozsvári lakozásának ismeretlen részei. = Pásztortűz, 1925. pp. 260–262.

Imre Sándor: Apáczai lelke. = Ellenzék (Kolozsvár), 1925. No. 96.

Imre Sándor: Apáczai lelke. = Protestáns Szemle, 1925. pp. 546–549.

Mitrovics Gyula: Apáczai Csere János és Comenius. = Protestáns Szemle, 1925. pp. 525–534.

Neményi Imre: Apáczai Csere János és a magyar nemzeti tudományosság. = Protestáns Szemle, 1925. pp. 535–545.

Neményi Imre: Apáczai és Comenius. = Theológiai Szaklap, 1925. pp. 394–400.

Rácz Lajos: Apáczai Csere János emlékezete. = Sárospataki Református Lapok, 1925. pp. 161–162.

Rácz Lajos: Apáczai és a francia nyelv. = Egyetemes Philologiai Közlöny, 1925. pp. 161–162.

Tavaszy Sándor: Apáczai Csere János az erdélyi magyar tudós eszményképe. = Pásztortűz, 1925. pp. 254–255.

1927

KÖNYV, KÖNYVRÉSZLET

Fináczy Ernő: Az újkori nevelés története. Bp., 1927. Egy. ny. (Apáczairól: pp. 311–314.)

Neményi Imre: Emlékbeszéd Apáczai Csere Jánosról születésének 300-dik évfordulóján. Nagykőrös, 1927. 16 p.

CÍKK

Rácz Lajos: Comenius és Apáczai. = Protestáns Tanügyi Szemle, 1927. pp. 29–34.

1933

KÖNYV, KÖNYVRÉSZLET

Neményi Imre: Apáczai Csere János. In: Fináczy Ernő – Kornis Gyula – Kemény Ferenc (szerk.): Magyar Pedagógiai Lexikon. 1. köt. Bp., 1933. Révai. 100–103. has.

CÍKKEK

Laurentzy Vilmos: Apáczai Csere János Calendarium perpetuum. = Debreceni Szemle, 1933. pp. 257–266.

Laurentzy Vilmos: A legelső magyar agráríró. = Magyar Gazdák Szemléje, 1933. pp. 241–262.

1934

CÍKK

Rácz Lajos: Comenius és Csere. = Magyar Paedagogia, 1934. pp. 26–28.

1939

CÍKK

Kemény Gábor: Apáczai és a magyar Encyclopaedia. = Protestáns Tanügyi Szemle, 1939. pp. 329–339.

1940

CIKK

Kerecsényi Désiré: Jean Apáczai Csere. = La Nouvelle Revue de Hongrie, 1940. II. pp. 294–303.

1941

CIKK

Kese Attila: Apáczai Csere János öröksége. = A kolozsvári református kollégium értesítője, 1940/41. pp. 14–18.

1942

KÖNYV, KÖNYVRÉSZLET

Gulyás Pál: Csere János. In: Gulyás Pál: Magyar írók élete és munkái. Új sorozat. 4. köt. Bp., 1942. MKLE. 821–823. has.

CIKK

Bisztray Gyula: Apáczai Csere János. = Erdélyi Helikon, 1942. pp. 371–391.

1943

KÖNYV, KÖNYVRÉSZLET

Bisztray Gyula: Apáczai Csere János. In: Író és Nemzet. Bp., 1943. pp. 29–66.

CIKK

Herepei János: Scholabeli állapotok Apáczai Kolozsvárra jövétele előtt. = Erdélyi Múzeum 1943. pp. 345–370. (Különlenyomat: Erdélyi Tudományos Füzetek 166.)

1944

CIKK

Hazagh Mihály: Az elő magyar encyclopédia angol forrásai. = Angol Filológiai Tanulmányok (Yolland Emlékkönyv), 1944. pp. 147–173.

1945

KÖNYV, KÖNYVRÉSZLET

Vass László: Apáczai Csere János. In: Századok és tanulságok. Bp., 1945. pp. 101–105.

CIKK

Heinrich János: Apáczai Csere János. = Köznevelés, 1945. No. 7. pp. 5–6.

1953

CIKKEK

Bán Imre: Apáczai Csere János Magyar Encyclopaediája. (Első tudománytárunk megjelenésének 300. évfordulójára). = Irodalomtörténet, 1953. pp. 146–166.

Bán Imre: Apáczai Csere János származása. = Irodalomtörténeti Közlemények, 1953. pp. 209–213.

1954

KÖNYV, KÖNYVRÉSZLET

Bede Piroska, Havasné: A 16–17. századbeli földrajztudomány és Apáczai Csere János „Magyar Encyclopaediaja”. In: Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Természettudományi Karának Évkönyvei 1952/53. Bp., 1954. pp. 149–160.

1955

CÍKKEK

Bán Imre: Apáczai Csere János beszéde „A bölcsesség tanulásáról”. = Acta Universitatis Debreceniensis de Ludovico Kossuth Nominatae, 1955. pp. 71–83. (Különlenyomat: A Kossuth Lajos Tudományegyetem Magyar Irodalomtörténeti Intézményének Dolgozatai.)

Földes Éva: Apáczai Csere János és J. A. Comenius a magyar ifjúság sokoldalú nevelésért = Testneveléstudomány, 1955. No. 3.

1956

KÖNYV, KÖNYVRÉSZLET

Apáczai Csere János válogatott pedagógiai művei. Kiadta és bevezette, a latin szövegeket fordította Orosz Lajos. Bp., 1956. 217 p. (Neveléstörténeti könyvtár.) (Apáczairól szóló kísérőtanulmánnyal. Több kiadásban is megjelent; legújabb kiadása: Bp., 2003. Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum. 260 p.)

1957

KÖNYV, KÖNYVRÉSZLET

Saszet Géza: Apáczai haladó társadalmi törekvései és nézetei. In: Filozófiai tanulmányok. Bukarest, 1957. pp. 218–238.

1958

KÖNYV, KÖNYVRÉSZLET

Bán Imre: Apáczai Csere János. Bp., 1958. Akadémiai. 606 p. (Új kiadása: Bp., 2003. Akadémiai. 711 p.)

Szerb Antal: Apáczai. In: Szerb Antal: Magyar irodalomtörténet. 3. kiad. Bp., 1958. Magvető. pp. 126–128. (Az 1934-ben megjelent mű harmadik kiadása. Később több kiadásban is megjelent.)

CÍKKEK

Bán Imre: Apáczai Csere János válogatott pedagógiai művei. Összeáll., bev. és jegyz. ell.: Orosz Lajos. Bp., 1956. Tankönyvkiadó. Ismertetés. = Irodalomtörténeti Közlemények, 1958. pp. 397–398; Acta Historica 5 (1958) pp. 431–432.

Herepei János: Apáczai Csere, nagyjaitai Cserei. = Irodalomtörténeti Közlemények, 1958. pp. 52–57. (Kötetben 1966-ban jelent meg.)

Novák József: Apáczai Csere János. = Népművelés, 1958. No. 1. pp. 14–15.

Zemplén Jolán, M.: Régi fizikai kéziratok kutatása Erdélyben. = Magyar Tudomány, 1958. pp. 207–218. (A cikk új kiadása 2000-ben jelent meg.)

1959

KÖNYV, KÖNYVRÉSZLET

Bán Imre: Bevezetés. In: Magyar Encyclopaedia. Sajtó alá rend.: Bán Imre; a jegyz. összeáll.: Gyenis Vilmos. Bp., 1959. Szépirodalmi. pp. 5–31. (Magyar Klasszikusok)

Barabás Tibor: Apáczai Csere János. In: Barabás Tibor: Egy nép nevelői. Bp., 1959. Gondolat. pp. 11–55.

CIKKEK

Bán Imre: Apáczai Csere János. = Alföld, 1959. No. 2. pp. 120–123.

Deme László: Apáczai Csere János nyelvéről. = Köznevelés, 1959. No. 23–24. p. 547.

Gyalui Farkas: Apáczai Csere János házasságáról. = Köznevelés, 1959. No. 23–24. pp. 551–552. (Eredetileg 1892-ben jelent meg.)

Gyapay Gábor: Apáczai Csere János emlékezete. = Evangélikus Élet, 1959. No. 4. pp. 2–3.

Hajós József: Din istoria ideilor înaintate la maghiarii din Transilvania (sec. XV–XVIII). = Cercetări Filozofice 6 (1959) No. 6. pp. 199–212.

Herepei János: Apáczai Csere János könyvtárának töredéke. = Magyar Könyvszemle, 1959. pp. 79–85. (Kötetben is megjelent 1966-ban.)

Herepei János: A scholamesterház. Apáczai kolozsvári szállásai. = Nyelv- és Irodalomtudományi Közlemények, 1959. No. 1–4. pp. 73–80. (Kötetben megjelent 1966-ban.)

Herepei János: Apáczai Csere János kolozsvári lakozásáról. = Köznevelés, 1959. No. 23–24. p. 552. (Eredetileg 1925-ben jelent meg.)

Jausz Béla: Apáczai Csere János (1625–1659). = Pedagógiai Szemle, 1959. No. 12. pp. 1113–1118.

Oltványi Ambrus: Apáczai Csere János (1625–1659). = Népművelés, 1959. No. 12. p. 30.

Orosz Lajos: A mester és tanítványai. = Család és Iskola, 1959. No. 12. pp. 7–8.

Orosz Lajos: Apáczai Csere János pedagógiai öröksége. = Köznevelés, 1959. No. 23–24. pp. 539–544.

Pozsonyi Béla: Emlékezés a nagy népművelőre. Apáczai Csere János halálának 300. évfordulójára. = Valóság, 1959. No. 6. pp. 21–30.

Szigeti József: A világi tudományosság úttörője. = Korunk, 1959. pp. 1429–1441.

Zibolen Endre: A "Magyar Encyclopaedia" két új kiadása. = Pedagógiai Szemle, 1959. No. 12. pp. 1154–1156.

1960

KÖNYV, KÖNYVRÉSZLET

Andritsch, Johann (Hrsg.): János Csere von Apáca + Die drigende Notwendigkeit der Schulen + Ungarische Enzyklopädie. In: Ungarische Geisteswelt von der Landnahme bis Babits. Baden-Baden, 1960. Hölle Verlag. pp. 99–108.

Orosz Lajos: Apáczai Csere János iskolaszervezeti reformjavaslatai. In: Tanulmányok a neveléstudomány köréből 1959. Bp., 1960. Akadémiai. pp. 485–535.

Spielmann József: Insemnătatea fizicii lui Apáczai Csere János. In: Din istoria filozofiei în România. 3. ed. București, 1960. Acad. pp. 79–103.

CIKKEK

A népművelő Apáczai Csere János. = Népművelési Értesítő, 1960. No. 2. pp. 190–193.

Bán Imre: Apáczai Csere János könyvtára. = Magyar Könyvszemle, 1960. pp. 32–33.

Bán Imre: Apáczai Csere János tudományos fejlődése. = Pedagógiai Szemle, 1960. No. 2. pp. 123–133.

Csinády Gerő: Apáczai jelentősége földrajzirodalmunkban és a földrajzoktatásban. = Földrajzi Közlemények, 1960. No. 2. pp. 159–172. + 1 t. és kiny.: Közlemények a Debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem Földrajzi Intézetéből 44.

Deme László: Apáczai Csere János nyelvhasználatáról (A Magyar Encyclopaedia alapján). = Magyar Nyelv, 1960. No. 1. pp. 21–31.

Földes Éva: A XVII. század – a neveléstudomány úttörőinek százada. = Pedagógiai Szemle, 1960. No. 2. pp. 157–160.

Földes Éva: Ünnepi ülészak Apáczai Csere János halálának 300. évfordulója alkalmából. = Magyar Tudomány, 1960. No. 3. pp. 167–169.

Gyenes Zoltán: Emlékezés a magyar művelődés két apostoláról. (Kazinczy Ferenc és Apáczai Csere János). = Somogyi Írás, 1960. dec. pp. 37–41.

Hatos Gyula: Emlékezés Apáczai Csere Jánosra (Halálának 300. évfordulóján). = Gyógypedagógia, 1960. No. 2. pp. 59–60.

Jausz Béla: Apáczai jelentősége a magyar nevelés történetében. = Pedagógiai Szemle, 1960. No. 2. pp. 134–144.

Komor Ilona: Comenius in Sárospatak – Apáczai in Gyulafehérvár. = Acta Litteraria Academiae Scientiarum Hungaricae, 1960. pp. 191–204.

Komor Ilona: Sárospatak és Gyulafehérvár között. Comenius és Apáczai. = Pedagógiai Szemle, 1960. No. 2. pp. 151–156.

Orosz Lajos: Apáczai Kolozsvárra helyezése és az 1656-i erdélyi iskolatörvény. = Pedagógiai Szemle, 1960. No. 2. pp. 162–169.

Rózsa Jenő: Apáczai Csere János haladó filozófiai nézetei. = Studia Universitatis Babeş-Bolyai (Kolozsvár), seria III. 1960. fasc. I. pp. 117–135.

Stanciu, Stoian: Apáczai Csere János, a humanista nevelő. = Pedagógiai Szemle, 1960. pp. 445–448.

1961

KÖNYV, KÖNYVRÉSZLET

Barabás Tibor: Hazafiak. In: Barabás Tibor: A könyv hatalma. (Írások az irodalomról). Bp., 1961. Szépirodalmi. pp. 15–24.

Klanczay Tibor: A magyar barokk irodalom kialakulása. In: Klanczay Tibor: Reneszánsz és barokk. Tanulmányok a régi magyar irodalomból. Bp., 1961. Szépirodalmi. (Apáczai: pp. 433–435.) (Új kiadása: Szeged, 1997. Szukits.)

Mátrai László: Apáczai. In: Mátrai László (összeáll.): Régi magyar filozófusok. XV–XVII. század. Bp., 1961. Gondolat. pp. IX–X.

Ravasz János: Apáczai Csere János. In: Ravasz János – Felkai László – Bellér Béla – Simon Béla: A magyar nevelés története a feudalizmus és a kapitalizmus korában. Bp., 1961. Tankönyvkiadó. pp. 33–37. (Több kiadásban is megjelent.)

Turóczi-Trostler József: Magyar Cartesianusok. In: Turóczi-Trostler József: Magyar irodalom – világirodalom. 1. köt. Bp., 1961. Akadémiai. pp. 173–216, 563–568. (Apáczairól elsősorban: pp. 204–211)

Turóczi-Trostler József: A magyar felvilágosodás előtörténetéhez. In: Turóczi-Trostler József: Magyar irodalom – világirodalom. 1. köt. Bp., 1961. Akadémiai. pp. 336–362. (Apáczairól elsősorban: pp. 340–350.)

Zemplén Jolán, M.: Descartes és Regius első magyarországi tanítványa: Apáczai Csere János (Kolozsvár). In: M. Zemplén Jolán: A magyarországi fizika története 1711-ig. Bp., 1961. Akadémiai. pp. 248–258, 303–304.

CIKKEK

Bán Imre: Apáczai Tamás kölcsönügye. = Irodalomtörténeti Közlemények, 1961. pp. 322–323.

Kovács Győző: Apáczai Csere János és Magyar Enciklopédiája. = Irodalomtörténet, 1961. pp. 346–348.

1962

KÖNYV, KÖNYVRÉSZLET

Mátrai László: Fejezetek a magyar filozófia történetéből. In: Mátrai László: Gondolat és szabadság. Bp., 1962. Magvető. pp. 192–197.

CIKKEK

Szigeti József: Apáczai Csere János társadalmi nézeteinek kérdéséhez. = Studia Universitatis Babeş-Bolyai, Series Philologia, 1962. fasc. 1. pp. 73–91.

Tordai Zádor: A magyar karteizmus történelmi vázlata. = Magyar Filozófiai Szemle, 1962. pp. 54–77.

1963

CIKK

Vita Zsigmond: Adalékok Apáczai XIX. századi értékeléséhez. = Nyelv- és Irodalomtudományi Közlemények, 1963. No. 2. pp. 229–233.

1964

KÖNYV, KÖNYVRÉSZLET

Bán Imre: Apácai Csere János. In: Klaniczay Tibor (szerk.): A magyar irodalom története 1600-tól 1772-ig. 1. kiad. Bp., 1964. Akadémiai. pp. 239–249. (Később több kiadásban is megjelent.)

Oțetea, A. et al. (szerk.): Historia Romîniei. III. köt. București, 1964. Academia Republicii Populare Romîne. (Apáczairól: pp. 305–307.)

CIKKEK

Bán Imre: Megjegyzés Herepei Jánosnak Apáczai ismeretlen műveiről szóló közleményeihez. = Irodalomtörténeti Közlemények, 1964. p. 483.

Herepei János: Apáczai Csere János nyelvtanulásának nyomai. = Irodalomtörténeti Közlemények, 1964. p. 478. (Kötetben megjelent 1966-ban.)

Herepei János: Apáczai Csere János kézírása és ismeretlen munkája. = Irodalomtörténeti Közlemények, 1964. pp. 479–482. (Kötetben megjelent 1966-ban.)

Herepei János: Apáczai Csere János könyvtárának további nyomai. = Magyar Könyvszemle, 1964. pp. 53–55. (Kötetben megjelent 1966-ban.)

Makkai László: Puritanizmus és természettudomány. = Századok, 1964. pp. 1073–1103.

Mészáros István: Egy Apáczai-tanítvány (Dániel Lőrinc) tankönyvjegyzéke. = Magyar Könyvszemle, 1964. pp. 239–247.

1965

KÖNYV, KÖNYVRÉSZLET

Földes Éva: A korszerű termelési ismeretek helye Comenius és Apáczai pedagógiájában. In: A munkára nevelés hazai történetéből. Bp., 1965. Akadémiai. pp. 59–96.

Sándor Pál: Descartes és a magyar filozófia. In: Sándor Pál: A filozófia története. 1. köt. Bp., 1965. Akadémiai. pp. 344–355. (Apáczairól: pp. 349–352.)

Szigeti József: Apáczai Csere János. (1625–1659). + Apáczai Csere János fejlődése és harca a haladásért. + Magyar Enciklopédia. + Jegyzetek. + Életrajzi adatok. + Nевek magyarázata. In: Apáczai Csere János válogatott munkái. A kötetet összeáll. a bev. tanulmányt és a jegyz. írta: Szigeti József. 1–2. köt. Bukarest, 1965. Ifjúsági. 1. köt. pp. 5–48, 125–138., 2. köt. pp. 143–153, 154–169.

CIKK

Scheiber Sándor: Apáczai Csere János héber bejegyzése. = Irodalomtörténeti Közlemények, 1965. pp. 86–87.

1966

KÖNYV, KÖNYVRÉSZLET

Apáczai Csere János. In: Barta János – Klaniczay Tibor (szerk.): Szöveggyűjtemény a régi magyar irodalomból. 2. köt. Barokk. 2. kiad. Bp., 1966. Tankönyvkiadó. pp. 281–282. (1. kiad.: Bp., 1951–52.)

Bethlen Miklós önéletírása (Részlet). In: Ravasz János (szerk.): Dokumentumok a magyar nevelés történetéből (1100–1849). Bp., 1966. Tankönyvkiadó. (Megemlékezés Apáczairól: pp. 83–91.)

HEREPEI JÁNOS

Apáczai és kortársai. Herepei János cikkei. In: Keserű Bálint (szerk.): Adattár XVII. századi szellemi mozgalmaink történetéhez. 2. köt. Bp.–Szeged, 1966. JATE. 671 p.

Adatok Apáczai életéhez és működéséhez.

Tartalma:

Apáca vallásváltoztatásának időtája. pp. 409–411.

Hozzászólás Apáczai származásának kérdéséhez. pp. 412–418.

Apáczai Csere, nagyajtai Cserei. pp. 419–430. (Szövegváltozata: Irodalomtörténeti Közlemények, 1958. pp. 52–57.)

A „Csere” családnév eredete. pp. 431–434.

Miért Csere és miért nem Cseri? pp. 435–443.

A kolozsvári „kis iskola”, ahol Apáczai tanult. pp. 444–453.

Apáczai akadémiákra való útbaindulásának és hazatérésének időpontja. pp. 454–458.

Apáczai Kolozsvárra jövetele. pp. 459–461.

A scholamesterház. Apáczai kolozsvári szállásai. pp. 462–470.

Korábban megjelent: Nyelv- és Irodalomtudományi Közlemények, 1959. No. 1–4. pp. 73–80; lásd még: Herepei János: Apáczai Csere János kolozsvári lakozásáról. = Köznevelés, 1959. No. 23–24. p. 552; Herepei János: Apáczai Csere János kolozsvári lakozásának ismeretlen részletei. In: Bálint István János (szerk.): Kincses Kolozsvár. I. köt. Bp., 1987. Magvető. pp. 173–179. (Magyar Hírmondó)

Apáczai szamosújvári útja. pp. 471–475.

Apáczai betegsége és halála. pp. 476–479.

Apáczai Csere János kézírása és ismeretlen munkája. pp. 480–488. (A cikk szövegváltozata: Irodalomtörténeti Közlemények, 1964. pp. 479–482.)

Apáczai Csere János nyelvtanulásának nyomai. pp. 489–495. (Szövegváltozata: Irodalomtörténeti Közlemények, 1964. p. 478; Magyar Könyvszemle, 1966. pp. 40–43.)

Apáczai Csere János könyvtárának töredéke. pp. 496–507. (Korábban megjelent: Magyar Könyvszemle, 1959. pp. 79–85.)
Apáczai Csere János könyvtárának további nyomai. pp. 508–511. (Korábban megjelent: Magyar Könyvszemle, 1964. pp. 53–55.)
A praeceptorok fizetése. pp. 512–517.
Lorántffy Zsuzsánna alapítványának sorsa. pp. 518–526.

Eszmetársak – ellenfelek – tanítványok

Tartalma:

Crispinus János és Apáczai fehérvári mestertársai. pp. 531–539.
Illyefalvi Szász Miklós. pp. 540–541.
Gidófalvi Cs. István. pp. 542–544.
Ifjabb Geleji Katona István könyvtárának néhány kötete. pp. 545–546.
Ki volt az Apáczainak könyvet ajándékozó Enyedi M. János? pp. 547–549.
Kézdivásárhelyi Péternek tanárként való kirendelése. pp. 550–553.
I. Rákóczi Ferenc Duconis nevű preceptora. pp. 554–557.
Részlet az 1658. évi tatár betöréskori helyzetképből. Basirius Izsák. pp. 558–564.
Bátai B. György. pp. 565–573.
Apáczai közvetlen tanítványai Kolozsvárt. pp. 574–579.
Abafái P. András. pp. 580–582.
Alvinczi Péter ítélőmester. pp. 583–587.
Hány Apáczai tamást ismerünk? pp. 588–592.
Néhány adat Bethlen Miklós tanulóéveiből. pp. 593–603.
Fogarasi Mátyás. pp. 604–608.
Kézdi Vásárhelyi István. pp. 609–612.
Köpeczi János. pp. 613–615.
Szentgyörgyi Beke György. pp. 616–618.
Uzoni Sz. Balázs. pp. 619–621.
Váradai Mátyás. pp. 622–627.
Hozzászólás „Egy Apáczai-tanítvány tankönyvjegyzéke” c. cikkhez. pp. 628–632. (Az eredeti cikk adatai: Mészáros István: Egy Apáczai-tanítvány tankönyvjegyzéke. = Magyar Könyvszemle, 1964. pp. 239–247.)
Az Akadémia szükségességének gondolata Erdélyben 1672-ben. pp. 633–639.

Lásd még: Herepei János tudományos munkássága (1924–1970). Összeáll.: Jankovics József, Kovács Sándor Iván, Saliga Lászlóné. = Acta Historiae Litterarum Hungaricarum 10–11 (1971) pp. 169–176.

CIKKEK

Binder, Pavel: Apáczai Csere János. = Astra, 1966. No. 5. p. 4.

Heltai János: Néhány gondolat XVI–XVII. századi protestáns iskolaügyünkről. = Credo, 1966. No. 3–4. pp. 25–28.

Herepei János: Apáczai Debrecenben őrzött könyvbejegyzései. = Magyar Könyvszemle, 1966. pp. 40–43.

Marian, V.: Introducerea fizicii lui Descartes in Transilvania. = Studia Univ. Babeş-Bolyai, Series Matematica-Physica, 1966. Fasc. II. pp. 78–81.

Módis László: Apáczai Csere János héber könyvbejegyzése. = Magyar Könyvszemle, 1966. pp. 39–40.

Scheiber Sándor: Még egyszer Apáczai Csere János héber könyvbejegyzéséről. = Magyar Könyvszemle, 1966. pp. 43–44.

1967

KÖNYV, KÖNYVRÉSZLET

Gulian, Ionescu (szerk.): Antologia gindirii romanesti sec XV–XIX. Partea I. Bucureşti, Politica, 1967. (Apáczairól: pp. 33–36.)

CIKKEK

Jakó Zsigmond: Az erdélyi értelmiség kialakulása. = Korunk, 1967. No. 1. pp. 20–27.

Makkai László: Gép, mechanika és mechanisztikus természetfilozófia. = Technikatörténeti Szemle, 1967. No. 1–2. pp. 11–28.

1968

KÖNYV, KÖNYVRÉSZLET

Szathmári István: Geleji Katona Magyar Gramatikatskájának s életművének hatása és jelentősége. In: Szathmári István: Régi nyelvtanaink és egységesülő irodalmi nyelvünk. Bp., 1968. Akadémiai. (Apáczairól: pp. 268–269, 431–432.)

Vita Zsigmond: Apáczai Csere János közművelődési törekvései. In: Vita Zsigmond: Tudománnyal és cselekedettel. Tanulmányok. Bukarest, 1968. Irodalmi Könyvkiadó. pp. 72–104. (Könyvben 1986-ban ismét megjelent.)

Vita Zsigmond: A keleti nyelvek erdélyi tanítványai és terjesztői a XVII–XVIII. században. In: Vita Zsigmond: Tudománnyal és cselekedettel. Bukarest, 1968. Kriterion. (Apáczairól: pp. 170–178.)

CIKKEK

Bán Imre: A magyarországi felsőoktatás a XVI–XVII. században. = Felsőoktatási Szemle, 1968. No. 5. pp. 275–283.

Dán Róbert: Apáczai héber nyelvtudásához. = Irodalomtörténeti Közlemények, 1968. pp. 338–339.

1969

KÖNYV, KÖNYVRÉSZLET

Németh László: Bethlen Miklós. In: Németh László: Az én katedrám. Bp., 1969. Magvető–Szépirodalmi. pp. 125–135.

Orosz Lajos: Apáczai Csere János. In: Vág Ottó: Válogatott fejezetek a nevelés történetéből. Bp., 1969. ELTE BTK. pp. 157–165.

CIKKEK

Hanekamp Kovács-Sebestyén Vera Ilona: The first Hungarian encyclopaedist. = Acta Agronomica Academiae Scientiarum Hungaricae, 1969. No. 3–4. pp. 377–384.

Szigeti József: Apáczai Csere János. = Művelődés, 1969. No. 12. pp. 54–55.

1970

KÖNYV, KÖNYVRÉSZLET

A régi magyar irodalom. In: Erdei Ferenc (főszerk.): Hazánk, Magyarország. Bp., 1970. Akadémiai. (Apáczairól: pp. 685–686.) (Több kiadásban is megjelent.)

Bethlen Miklós önéletírása (1642–1717). Vál., bev., jegyz. ellátta: Bernád Ágoston. Bukarest, 1970. Kriterion. (Megemlékezés Apáczairól: pp. 32–34, 97–104.)

Pablé, C. Norbert: Philosophie und Pädagogik im Werke Csere Janos Apaczais. Zürich, 1970. Juris Druck. 17 p. (Klny. a szerző disszertációjából.)

Szénássy Barna: Apáczai Csere János matematikai tevékenysége. In: Szénássy Barna: A magyarországi matematika története A legrégebb időktől a 20. század elejéig. Bp., 1970. Akadémiai. pp. 54–59. (Több kiadásban is megjelent.)

Szigeti József: Apáczai Csere János társadalmi és pedagógiai nézeteinek kérdéséhez. In: Szigeti József: A mű és kora. Tanulmányok. Bukarest, 1970. Kriterion. pp. 324–361, 472–478.

Tezla, Albert: Hungarian authors. Cambridge–Massachusetts, 1970. (Apáczairól: pp. 29–32.)

CÍKK

Benkő András: Apáczai Csere János magyar nyelvű zeneelmélete. = Nyelv- és Irodalomtudományi Közlemények, 1970. pp. 171–177.

1971

KÖNYV, KÖNYVRÉSZLET

Apáczai Csere János. In: Bereczki Sándor – Nagy János – Komlósi Sándor: Neveléstörténet. Bp., 1971. Tankönyvkiadó. pp. 54–61.

CÍKKEK

Kathona Géza: Apáczai és kortársai. = Theológiai Szemle, 1971. pp. 105–108.

Szigeti József: Karteziánus és puritánus elemek Apáczai gondolkozásában. = Aluta (Sepsiszentgyörgy, Múzeum), 1971. pp. 517–538. (Különlenyomatként is megjelent.)

1972

KÖNYV, KÖNYVRÉSZLET

Bologa, V. L. et al: Istoria medicinei Românești. Editura Medicală. București, 1972. (Apáczairól: p. 104.)

Schalk, F.: Enzyklopädismus. In: Historisches Wörterbuch der Philosophie. Band 2. Darmstadt, 1972. pp. 575–577.

Stere, Ernest: Gîndirea etică în Franța secolului al XVII-lea. București, 1972. Editura științifică. pp. 91–93.

CÍKKEK

Czegle Imre: Ramus (1515–1572) életművéről, jelentőségéről és magyar hatásáról. = Theológiai Szemle, 1972. No. 11–12. pp. 329–338.

Hajós József: Kezdeti filozófiai tájékozódások a Bethlen Kollégiumban. = Korunk, 1972. No. 5. pp. 759–764.

1973

KÖNYV, KÖNYVRÉSZLET

Havasné Bede Piroska: A földrajzi tudás kibontakozása a XVI–XVII. században. Apáczai. In: Havasné Bede Piroska – Somogyi Sándor (szerk.): Magyar utazók, földrajzi felfedezők. Bp., 1973. Tankönyvkiadó. p. 32.

Jancsó Béla: Irodalom és közélet. Cikkek, esszék, tanulmányok. Bukarest, 1973. Kriterion. (Apáczairól: p. 68, 96, 301, 331.)

CIKKEK

Dán Róbert: Még egy kötet Apáczai könyvtárából. = Magyar Könyvszemle, 1973. No. 2. pp. 172–175.

Havasné Bede Piroska: The science of geography in the XVIth and XVIIth centuries as reflected in János Apáczai Csere's Hungarian encyclopedia. = Acta Geographica Debrecina 18 (1973) pp. 11–27.

Janitsek Jenő: Apáca és Nagyajta helynevei. = Nyelv- és Irodalomtudományi Közlemények, 1973. No. 2. pp. 352–364.

1974

KÖNYV, KÖNYVRÉSZLET

Sain Márton: Apáczai Csere János. In: Sain Márton: Matematikatörténeti ABC. 1. kiad. Bp., 1974. Tankönyvkiadó. pp. 24–25. (Később több, bővített kiadásban is megjelent.)

CIKK

Illés Endre: A szókimondó (Apáczai). = Magyar Hírlap, 1974. dec. 25. pp. 22–23.

1975

KÖNYV, KÖNYVRÉSZLET

Apáczai Csere János. Bp., 1975. ELTE Apáczai Csere János Gyakorló Gimnáziumának Évkönyve 1974–75. 105 p. (Benne Apáczairól szóló tanulmányokkal.)

Arató Ferenc: [Kísérő tanulmány]. Füzetmelléklet az Enciklopédia hasonmás kiadásához. Bp., 1975. OPKM. 20 p.

Magyar Encyclopaedia, az az minden igaz és hasznos böltsességnek szép rendbe foglalása és magyar nyelven világra botsátása. + Oratio de studio sapientiae. +

Epistolae. Ultrajecti, Waesberg, 1653–1655. Hasonmás kiadás. Bp., 1975. OPKM. 487 p.

Dukkon Ágnes: Eszmék és emberek a 17. század második felében Erdélyben. In: Juhász Gyula Tanárképző Főiskola Tudományos Közleményei. Szeged, 1975. pp. 3–11.

Fábián Ernő: Apáczai Csere János. Kismonográfia. Kolozsvár, 1975. Dacia. 200 p.

Kelemen Kálmán: Apáczai Csere János, a tanár és író. In: Kelemen Kálmán: A csángók. Bp., 1975. Statisztikai. pp. 13–22.

Király László (szerk.): Apáczai Csere János. Bp., 1975. Magyarországi Református Egyház Zsinati Irodája. 154 p. (Egyháztörténeti tanulmányok 1.)

Németh László: Az Apáczai-bemutató előtt. In: Megmentett gondolatok. Bp., 1975. Magvető–Szépirodalmi. pp. 572–573.

Szigeti József: Népének tanítója. In: Magyar logikácska és egyéb írások. Az előszót írta, a szövegeket vál. és jegyz. ell.: Szigeti József. Bukarest, 1975. Kriterion. pp. 5–24. (Téka)

CIKKEK

Ágh Bíró Béla: Apáczai erdélyi iskolái. = Köznevelés, 1975. No. 23. pp. 7–8.

Arató Ferenc: A Magyar Encyclopaedia a 350. éves Apáczai Csere-évfordulón. = Könyv és Nevelés, 1975. No. 3. pp. 107–111.

Arató Ferenc: Apáczai pedagógiai nézetei. = Köznevelés, 1975. No. 23. pp. 6–7.

Balogh Edgár: Apáczai máig szóló tanácsa. = Brassói Lapok, 1975. jún. 7. pp. 4–5.

Bán Imre: Híradás Apáczai Csere János doktori értekezéséről. = Tiszatáj, 1975. No. 6. pp. 55–56.

Beke György: Az értelem és a fájdalom szobra. Egy román művésznő (Elena Hariga-Avramescu) találkozása Apáczaiával. = Utunk, 1975. No. 23. p. 3.

Beke György: Csere János köpenyében (Riport). = Kortárs, 1975. No. 7. pp. 1030–1035.

Beke György: Rektor uram köpenyében (Elbeszélés). = Brassói Lapok, 1975. jún. 7. pp. 4–5.

Benkő Loránd: Az anyanyelv szerepe Apáczai Csere János műveltségeszményében. = Pedagógiai Szemle, 1975. No. 10. pp. 887–897.

Benkő Samu: Apáczai Csere János ellenségei. = A Hét, 1975. No. 24. pp. 6–7. (Könyvben megjelent 1977-ben.)

Benkő Samu: Századokat egybekötő emlékezet (Apáczai Csere János születése 350. évfordulójára). = Irodalomtörténet, 1975. No. 2. pp. 261–284; Látóhatár, 1975. No. 8. pp. 66–89. (Könyvben 1979-ben is megjelent.)

Binder Pál – Vogel Sándor: Társadalom és művelődés a XVII. századi Apácán. Részlet egy nagyobb tanulmányból. = Korunk, 1975. No. 5. pp. 385–398.

Bolyki János: "Kősziklákon, havasokon járj, kelj!" = Reformátusok Lapja, 1975. No. 25. p. 1.

Bozóky Éva: Apáczai Csere János születésének 350. évfordulójára. = Könyvtáros, 1975. No. 6. pp. 353–356.

Bretter György: Írt és tanított. = Korunk, 1975. No. 5. pp. 346–350.

Brumaru, A. I.: Az igazság kihívása. = Brassói Lapok, 1975. jún. 7. pp. 4–5.

Csanda Sándor: Háromszázötven éve született Apáczai Csere János. = Irodalmi Szemle (Pozsony), 1975. No. 7. pp. 624–626.

Csetri Elek: Gazdasági kérdések Apáczai műveiben. = Korunk, 1975. No. 5. pp. 356–362.

Dancsuly András: Apáczai Csere János nevelői tevékenységéről Kolozsvár-Napocán. = Pedagógiai Szemle, 1975. No. 10. pp. 883–886.

Dáné Tibor: Apáczai üzenete. = Brassói Lapok, 1975. jún. 7. pp. 4–5.

Dévényi Róbert: A tudomány magyar messiása (Apáczai). = Múzsák, 1975. No. 2. pp. 8–9.

Fábián Ernő: "Ide pedig tudomány kívántatik!" = Korunk, 1975. No. 11. pp. 881–884.

Fábián Ernő: A pedagógus Apáczai. = A Hét, 1975. No. 23. p. 4.

Fábián Ernő: Alkotó élet. = Tiszatáj, 1975. No. 6. pp. 56–63.

Fábián Ernő: Apáczai Csere János akadémia-tervezete. = Honismeret, 1975. No. 4. pp. 33–35.

Fábián Ernő: Apáczai Csere János élő öröksége. = Tanügyi Újság, 1975. No. 6. p. 2.

Király László: Apáczai Csere János egyház- és társadalomszemlélete. = Református Egyház, 1975. pp. 193–196.

Kovács Sándor Iván: Az Apáczai-metaphora. = Kortárs, 1975. No. 7. pp. 1159–1160.

Ladányi Sándor: Apáczai Csere János – református egyházunk tanítója. = Reformátusok Lapja, 1975. No. 29. p. 3., No. 30. p. 3.

Makkai László: Az első "modern" magyar ember. = Tiszatáj, 1975. No. 6. pp. 43–47.

Mátrai László: Apáczai Európában. = Élet és Irodalom, 1975. No. 25. p. 4.

Mátrai László: Apáczai helye az európai gondolkodás történetében. = Pedagógiai Szemle, 1975. No. 10. pp. 876–882.

Mátyás Pál: Csere János Apácája. = Tiszatáj, 1975. No. 6. pp. 64–70.

Mészáros István: Apáczai és az enciklopedikus rendszer-táblázatok. = Pedagógiai Szemle, 1975. No. 10. pp. 898–916.

Mózes András: Apáczai Csere János munkaerkölcse és hivatástudata. = Református Szemle, 1975. No. 5–6. pp. 446–452.

Orosz Lajos: Általános és szakirányú képzés Apáczai Csere János reformterveiben. = Középfokú Szakoktatás, 1975. No. 7. pp. 11–17.

Páskándi Géza: Hogyan "látjuk" az "észt"? Az észről való szemléletünk, rálátásunk az "észre" a nyelvben. (Apáczai emlékének). = Kortárs, 1975. No. 7. pp. 1045–1050.

Puruczki Béla: Apáczai Csere János. = Élet és Tudomány, 1975. pp. 1059–1063.

Rácz Győző: Apáczai (1625–1659). = Utunk, 1975. No. 23. pp. 1–3.

Sarlóska Ernő: Az igazi bölcsességre törekvő olvasó – közöttünk. = Tiszatáj, 1975. No. 6. pp. 71–76.

Sütő András: Erdélyi Prométheusz. + Kócziány László: Az utókor tisztelete (Apáczai Csere János). + Dóczy Pál – Dóczy Tamás: Hagyomány és korszerűség a nevelésben (Apáczai Csere János emlékére). = Igaz Szó, 1975. No. 6. pp. 527–534.

Szabó László: Apáczai Csere János tanítása. = Pedagógusok Lapja, 1975. No. 12–13. p. 3.

Szalatnai Rezső: Apáczai Csere János. = Evangélikus Élet, 1975. No. 26. p. 4.

Szász János: Tudós magister (Apáczai példája). = A Hét, 1975. No. 34. p. 10.

Szigeti József: A hazai Descartes. = A Hét, 1975. No. 24. pp. 6–8.

Szigeti József: A rendteremtő értelem könyve. = Igaz Szó, 1975. No. 11. pp. 421–426.

Szigeti József: Apáczai logikájának időszerűsége. = Korunk, 1975. No. 5. pp. 350–355.

Vekerdi László: "Azért... csak tanítton taníts". = Tiszatáj, 1975. No. 6. pp. 47–54.

Veöreös Imre: Még egyszer Apáczairól, a reformáció kapcsán. = Evangélikus Élet, 1975. No. 43. p. 4.

Vogel Sándor: Apáczai faluja. = A Hét, 1975. No. 22. p. 9.

Weszely Tibor: „Matézis nélkül nincs tudomány”. = A Hét, 1975. No. 23. p. 4.

1976

KÖNYV, KÖNYVRÉSZZLET

Arató Ferenc: [Kísérő tanulmány]. Füzetmelléklet a Disputatio hasonmás kiadásához. Bp., 1976. OPKM. 15 p.

Apáczai Csere János [Apatzai Tsere Johannes]: Disputatio theologica inauguralis de primi hominis Apostasia. Hardervici, Typ. Egberti Arnoldi, 1651. (Hasonmás kiadás). Bp., 1976. OPKM. 22 p.

Bán Imre: Apáczai Csere János doktori értekezése. In: Bán Imre: Eszmék és stílusok. Irodalmi tanulmányok. Bp., 1976. Akadémiai. pp. 203–214.

Bisztray Gyula: Apáczai. In: Bisztray Gyula: Könyvek között egy életen át. Bp., 1976. Szépirodalmi. pp. 11–15. (Bisztray Gyula: A 350 éves Bethlen-kollégium c. tanulmányából.)

Illés Endre: A példa (Apáczai Csere János). In: Illés Endre: A só íze. (Esszék, interjúk, visszaemlékezések). Bp., 1976. Magvető. pp. 9–15.

Klaniczay Tibor: Apáczai. In: Klaniczay Tibor: Hagyományok ébresztése. Bp., 1976. Szépirodalmi. pp. 270–271.

Mikó Imre: Akik előttem jártak. Bukarest, 1976. Kriterion. (Több Apáczai-hivatkozással.)

Orosz Lajos: Apáczai Csere János pedagógiai munkássága. In: Apáczai Csere János válogatott pedagógiai művei. Összeáll., bev. és jegyz. ell.: Orosz Lajos. 2. jav. kiad. Bp., 1976. Tankönyvkiadó. pp. 5–75. (Neveléstörténeti könyvtár) (A mű első kiadása 1956-ban jelent meg.)

Rácz Győző: Apáczai. In: Rácz Győző: A lírától a metafizikáig. Bukarest, 1976. pp. 233–239.

CIKKEK

Bán Imre: A XVII. századi magyar puritanizmus irodalom- és művelődéstörténeti jelentősége. = Theológiai Szemle, 1976. No. 5–6. pp. 175–178.

Bartha Tibor: Apáczai Csere János. Előszó az Egyháztörténeti Tanulmányok I. kötetéből. = Reformátusok Lapja, 1976. No. 2. p. 1.

Fekete Csaba: Apáczai Csere János emlékezete (Kiállítás a Tiszántúli Református Egyházkerület Nagykönyvtárában). = Magyar Könyvszemle, 1976. No. 1–2. pp. 179–180.

Szigeti József: Apáczai Csere János kolozsvári beszéde. = Nyelv- és Irodalomtudományi Közlemények, 1976. No. 1. pp. 31–41.

KÖNYV, KÖNYVRÉSZLET

Benkő Samu: Apáczai Csere János ellenségei. In: Benkő Samu: A helyzettudat változásai. Művelődéstörténeti dolgozatok. Bukarest, 1977. Kriterion. pp. 39–44.

Horkay László: Az első nagy álmodó, Apáczai Csere János. In: Horkay László: A magyar nyelvű filozófia története a XVII. század közepétől a XIX. század végéig (Bevezetés a magyar filozófiai gondolkodás történetébe). Kézirat. Bp., 1977. Magyarországi Református Egyház. pp. 10–13. (Theológiai tanulmányok 7.)

Mátrai László: Apáczai művelődéstörténeti helye. In: Mátrai László: A kultúra történetisége. Bp., 1977. Gondolat. pp. 163–170.

Pápai Páriz Ferenc: Életem folyása. Az 1658. esztendő. In: Pápai Páriz Ferenc: Békességet magamnak, másoknak. Szerk.: Nagy Géza. Bukarest, 1977. Kriterion. p. 138.

Pápai Páriz Ferenc levele Teleki Sándornak (1712. júl. 1.). In: Pápai Páriz Ferenc: Békességet magamnak, másoknak. Szerk.: Nagy Géza. Bukarest, 1977. Kriterion. p. 507.

Spielmann József: A karteziánus élettan erdélyi előfutárai és első terjesztői. In: Spielmann József: A közjó szolgálatában. Tudomány- és művelődéstörténeti tanulmányok. Bukarest, 1977. Kriterion. pp. 103–122. (Apáczairól is részletesen szól a szerző.)

Szigeti József: Az élő Apáczai Csere János. In: Magyar Encyclopaedia, az az minden igaz és hasznos böltsességnek szép rendbe foglalása és magyar nyelven világra botsátása. Sajtó alá rend., bev. és jegyz. írta: Szigeti József. Bukarest, 1977. Kriterion. pp. 5–71, 467–470.

CIKKEK

Köntös-Szabó Zoltán: Bardócz Lajos vendégkönyvébe (Apáczai Csere János emlékére). = Utunk, 1977. No. 10. p. 6.

Mészáros István: Apáczai ürügyén egy 1641 előtti iskolai Georgica-fordításról. = Irodalomtörténeti Közlemények, 1977. pp. 229–241.

Papp Péter: A geológia Apáczai Csere János Magyar Encyclopaediájában. = Földtani Közlöny, 1977. pp. 102–114.

Sükösd Mihály: Az értelmiség hivatása, avagy ő az én apám. (Kollázs Apáczairól). = Új Tükör, 1977. No. 20. pp. 16–17.

1978

KÖNYV, KÖNYVRÉSZLET

Apáczai Csere János (1625–1659). Témabibliográfia. Összeáll.: Felkai Lászlóné. Bp., 1978. OPKM. Soks. gépirat. 18 lev.

Heinrich László: A csillagászat hajszálgökerei Erdélyben. Apáczai. In: Heinrich László: Az első kolozsvári csillagda. Bukarest, 1978. Kriterion. pp. 16–19. (Szöveggyűjteményben: A csillagászat magyarországi történetéből. Piliscsaba, 2002.)

Tarnóc Márton: Az Enciklopédia szerzője. In: Tarnóc Márton: Erdély művelődése Bethlen Gábor és a két Rákóczi György korában. Bp., 1978. Gondolat. pp. 149–163.

CIKKEK

Bakó Béla: A modell hitele. = A Hét, 1978. No. 26. p. 8.

Benkő Samu: "Tudós emberek hazánknak sok fő dolgaiban hasznosan szolgálhatnak". = Korunk, 1978. No. 1. pp. 38–39.

Fábián Ernő: Az Encyclopaedia erkölcsi jelentéséről. = Korunk, 1978. No. 1. pp. 44–45.

Lenkey István: Apáczai Csere János. = Theológiai Szemle, 1978. pp. 63–64.

Szász János: Az Apáczai-modell. = A Hét, 1978. No. 14. p. 8.; No. 15. pp. 6–7. (Kötetben 1986-ban jelent meg.)

Szigeti József: Apáczai mához szóló üzenete. = Korunk, 1978. No. 1. pp. 39–40.

1979

KÖNYV, KÖNYVRÉSZLET

Barabás Tibor: Apáczai Csere János. In: Barabás Tibor: Magyar csillagok. (Tanulmányok). Bp., 1979. Kozmosz. pp. 13–66.

Benkő Samu: Századokat egybekötő emlékezet. Apáczai Csere János születése 350. évfordulójára. In: Benkő Samu: Haladás és megmaradás. Művelődéstörténeti tanulmányok. Bp., 1979. Szépirodalmi. pp. 111–135.

Bretter György: Apáczai-film (Vázlat). In: Bretter György: Párbeszéd a vágyakkal. (Esszék). Bp., 1979. Magvető. pp. 417–424.

Bretter György: Írt és tanított. + Apáczai-film. In: Bretter György: Itt és mást. Válogatott írások. Bukarest, 1979. Kriterion. pp. 410–418, 419–424.

Kántor Lajos: Szárny és gyökér. Utazás A-tól Z-ig. (Útjegyzetek). Kolozsvár, 1979. Dacia. pp. 211–214. (Utrechtról.)

CIKKEK

Barabás Sándor: Apáczai szülőfalujában (Riport). = Művelődés, 1979. No. 5. pp. 15–16.

Bretter György: Apáczai-film. (Vázlat. Közli: Tamás Gáspár Miklós). = Tiszatáj, 1979. No. 1. pp. 14–17. (Ebben az évben kötetben is megjelent.)

Fazoli Sándor: Apáczai Csere János, történelemoktatásunk magvetője. = Korunk, 1979. No. 11. pp. 868–873.

Gömöri György: Apáczai-bejegyzés egy hágai könyvben. = Utunk, 1979. No. 25. p. 6.

1980

KÖNYV, KÖNYVRÉSZLET

Batári Gyula (összeáll.): Írók és könyvek. (Magyar írók könyvekről és az olvasásról). Bp., 1980. Népművelési Propaganda Iroda. (Apáczairól: p. 10.)

Kemény János és Bethlen Miklós művei. A szöveggondozás és a jegyzetek V. Windisch Éva munkája. Bp., 1980. Szépirodalmi. (Magyar remekírók) (Apáczairól: pp. 542–555.)

Szabó Magda: A nagy hegyen. Apáczai Csere János emlékezete. In: Kívül a körön. Bp., 1980. Szépirodalmi. pp. 24–38. (2. kiad. Bp., 1982. Szépirodalmi–Magvető.)

Szász János: Felhőjáték Franekerben. (Egy utazás eszmerajza). Bukarest, 1980. Kriterion. 187 p.

1981

KÖNYV, KÖNYVRÉSZLET

Erdélyi János: Apáczai Csere János ösmértetése. In: Erdélyi János: Filozófiai és esztétikai írások. Szerk.: T. Erdélyi Ilona. Bp., 1981. Akadémiai. pp. 179–193, 947–951. (A magyar irodalomtörténetírás forrásai 10.)

Erdélyi János akadémiai székfoglalója, 1859.

Erdélyi János: Apáczai Cseri János. In: Erdélyi János: Filozófiai és esztétikai írások. Szerk.: T. Erdélyi Ilona. Bp., 1981. Akadémiai. pp. 263–273. (A magyar irodalomtörténetírás forrásai 10.)

Hargittay Emil: Az 1656–1711 közötti évek levelezéséből. In: Régi magyar levelestár. 2. köt. Bp., 1981. Magvető. (Apáczairól: pp. 231–234.)

Keresztury Dezső: Apáczai. In: Keresztury Dezső: A magyar irodalom képeskönyve. Bp., 1981. Magyar Helikon–Móra. p. 75.

Mészáros István: Apáczai Csere János. In: Mészáros István: Az iskolaügy története Magyarországon 996–1777 között. Bp., 1981. Akadémiai. pp. 332–347.

Sütő András: Apáczai Csere János emlékezete. In: Sütő András: Évek – hazajáró lelkek. (Cikkek, naplójegyzetek). Bukarest, 1981. Kriterion. pp. 189–190.

CIKKEK

Füsti Molnár Sándor: Az első magyar nyelvű egészségtan. (Apáczai Csere János és a "Magyar Encyclopaedia"). = Egészségnevelés, 1981. No. 3. pp. 124–127.

Gáll Ernő: Az Apáczai-modell vonzásában. = Korunk, 1981. No. 3. pp. 180–184.

Jankovics József: Apáczai hatása Bethlen Miklós pedagógiai és iskolapolitikai törekvéseire. = Acta Historiae Litterarum Hungaricarum 18 (1981) [1982] pp. 75–81. (Klny.: Irodalomtörténeti dolgozatok 144.)

Makkai László: Bethlen Gábor és az európai művelődés. = Századok, 1981. No. 4. pp. 673–697.

Mészáros István: Iskolaügy Bethlen Gábor korában. = Vigília, 1981. No. 2. pp. 85–89.

Náhlík Zoltán: Bethlen Gábor művelődéspolitikája. = Pedagógiai Szemle, 1981. No. 3. pp. 250–258.

Szigethy Gábor: Egy hollandus Erdélyországban. = Kortárs, 1981. No. 5. pp. 807–809.

1982

KÖNYV, KÖNYVRÉSZLET

Orbán Balázs: Apácza. In: Orbán Balázs: A székelyföld leírása történelmi, régészeti, természetrajzi s népismei szempontból. 6. köt. Barcaság. Bp., 1982. Helikon. pp. 424–428. (A Budapesten 1873-ban megjelent mű reprint kiadása, a hivatkozott fejezetben Apáczai életrajzát is közli a szerző, egyben hivatkozik Bethlen Miklós önéletírására.)

Weöres Sándor: Apácai Csere János. Egy fordítás-kötet ajánlása: A mennyei lámpást magyaroknak ajándékozó kegyes és tudós Bökényi Philep János képében az Isten országára tudakozó magyar híveknek megszólítások. + Weöres Sándor tanulmánya. In: Három veréb hat szemmel. Antológia a magyar költészet rejtett értékeiből és furcsaságaiból. Összeáll., sajtó

alá rend., a jegyz. és az utószót írta: Weöres Sándor. Bev.: Kovács Sándor Iván. 2. bőv. kiad. I. köt. Bp., 1982. Magvető. pp. 367–369. (1. kiad.: Bp., 1977. Szépirodalmi.)

CIKKEK

Alaksza Tamás: Házsongárd halottai. Egy pedagógus példája (Apáczai). = Magyarország, 1982. No. 40. pp. 24–25.

Kabán Annamária: A bekezdések szöveglogikai szerkezete Apáczai Magyar Encyclopaediájában. = Nyelv- és Irodalomtudományi Közlemények, 1982. No. 1–2. pp. 101–107.

Kisgyörgy Zoltán: Apáczai Csere János. (Barangolás a szülőhely körül). = A Hét, 1982. No. 35. p. 8.

Szabó T. Ádám: Beiratkozott magyar diákok a franekeri egyetemen (1585–1683). = Névtani Értesítő 7 (1982) pp. 48–60. (Apáczairól: p. 55.)

Tóth Béla: Református kollégiumaink tankönyvei a 16–17. században. = Könyv és Könyvtár, 1982. pp. 43–64. (Klly.: A Kossuth Lajos Tudományegyetem Könyvtárának Közleményei, 124. Debrecen, 1982.)

1983

KÖNYV, KÖNYVRÉSZLET

Nemeskürty István: Az első magyar enciklopédia. In: Nemeskürty István: Deák, írj magyar éneket. A magyar irodalom története 1945-ig. 1. kiad. Bp., 1983. Gondolat. pp. 238–240. (Több kiadásban is megjelent.)

CIKK

Mészáros István: Áprily Lajos "Tavasza a házsongárdi temetőben". = Köznevelés, 1983. No. 1. p. 9.

1984

KÖNYV, KÖNYVRÉSZLET

Bényei József: A fejedelem közbeszól (Az Apáczai–Basirius-vita). In: Bényei József: Magyar írók pereit. Bp., 1984. Móra. pp. 26–29. (Kozmosz Könyvek)

Bethlen Miklós emlékiratai. Sajtó alá rend.: Steinert Ágota, utószó: Köpeczi Béla, ford.: Toldy István. [Bp.], Helikon, 1984. 239 p., [20] t.

Fábián Ernő: A Magyar Encyclopaedia műveltségesztészménye. + Alkotó élet. In: Fábián Ernő: A példaadás erkölcsé. Tanulmányok. Bukarest, 1984. Kriterion. pp. 95–106, 106–120.

Kabán Annamária: Bekezdéstípusok szövegszerkezeti sajátosságai Apáczai, Melius és Pápai Páriz műveiben. In: Irodalomtudományi és stilisztikai tanulmányok. Bukarest, 1984. Kriterion. pp. 266–281.

Tolnai Gábor: Bethlen Miklós. In: Tolnai Gábor: Fejedelmi Erdély. Bp., 1984. Szépirodalmi. pp. 102–127. (Több Apáczai-hivatkozással.)

Tóth Gábor: Apáczai. In: Tóth Gábor (szerk.): A nevelés története. 3. köt. Bp., 1984. Tankönyvkiadó. pp. 559–564. (2. kiad.: Bp., 1990.)

Vargha Balázs: A magyar szótörténet lyukas hálójá. In: Vargha Balázs: Jelek, jelképek, jellemekek. Bp., 1984. Magvető. (Apáczairól: pp. 493–519.)

Várkonyi Ágnes, R.: Apáczai és az iskolák. In: R. Várkonyi Ágnes: Erdélyi változások. Az erdélyi fejedelemség a török kiűzésének korában 1660–1711. Bp., 1984. Magvető. pp. 269–279, 474.

CIKKEK

Kádár Béla: "Az iskola: tanítók és tanítók rendezett társulása!" (Apáczai Csere János pedagógiai elvei és munkássága a kolozsvári beköszöntő beszéd elemzése kapcsán). = Ma és Holnap, 1984. No. 2. pp. 261–270.

Madarászne Marossy Ágnes: Németh László két történeti drámájának szókincséről. (Apáczai, Széchenyi). = Magyar Nyelvőr, 1984. No. 4. pp. 426–439.

Takács Béla: Bethlen Gábor művelődéspolitikája és mecénási tevékenysége. = Theológiai Szemle, 1984. No. 1. pp. 15–17.

Tánczos Vilmos: Kartéziánus és coccejánus eszmék hatása Bethlen Miklós személyiségének alakulására. = Nyelv- és Irodalomtudományi Közlemények, 1984. pp. 9–22.

1985

KÖNYV, KÖNYVRÉSZLET

Makkai László: Filozófiai modernizmus. Apáczai modernisége, Apáczai vallásossága. In: Pach Zsigmond Pál (főszerk.) – R. Várkonyi Ágnes (szerk.): Magyarország története 1526–1686. 2. köt. Bp., 1985. Akadémiai. pp. 1516–1522.

Márkus Gábor – Mészáros István – Gazda István: Magyar neveléstörténeti irodalom 1800–1944. Bp., 1985. Könyvért. 140 p. (Apáczairól is.)

Szabó László, Z. – Wacha Imre (vál. és szerk.): A szó becsülete. Íróink az anyanyelvről (1541–1980). Bp., 1985. HNOT. (Apáczairól: pp.18–19.)

CIKKEK

Mátyás Pál – Vogel Sándor: Társadalom és művelődés a XVII. századi Apácán. = Acta Historiae Litterarum Hungaricarum 21 (1985) pp. 73–109. (Ezen belül: Apáca és Apáczai Csere János. pp. 93–99.)

Sebestyén Mihály: Egy kötet Apáczai Csere János könyvtárából. = Művelődés, 1985. No. 3. pp. 38–39.

1986

KÖNYV, KÖNYVRÉSZLET

Ecsedy Judit, V.: Magyar diákok Hollandiában a 17–18. században (Életmódjuk – publikációik). In: Bernáth István (szerk.): Hollandból magyarra (Kulturhistoriai tanulmányok és szemelvények). Bp., 1986. Akadémiai. pp. 59–87.

Féja Géza: Apáczai Csere János. In: Féja Géza: Arcképek régi irodalmunkból. (Tanulmányok). Bp., 1986. Szépirodalmi. pp. 257–272.

Fináczy Ernő: Az újkori nevelés története (1927). Reprint kiadás. Szerk.: Gazda István. Bp., 1986. Könyvértékesítő Vállalat. (Apáczairól: pp. 311–314.)

Kemény Gábor: A pedagógiai tudat kialakulása Magyarországon. (Neveléstörténeti tanulmányok). Sajtó alá rend.: Kemény Katalin. Bp., 1986. Tankönyvkiadó. (Apáczairól: pp. 93–130.)

Lendvai L. Ferenc: Forradalom, magyarság. Történetfilozófiai tanulmány. Bp., 1986. Akadémiai. (Apáczairól: pp. 71–72.)

Péter Katalin: Iskolaügy, szellemi kultúra és értelmiség a 17. század közepi Erdélyben. In: Köpeczi Béla (főszerk.), Makkai László, Mócsy András, Szász Zoltán (szerk.): Erdély története. II. köt. (1606–1830). Bp., 1986. Akadémiai. pp. 763–783. (A kiadvány tömörített változata több nyelven is megjelent, Apáczaira történő utalásokkal.)

Sain Márton: Európa új matematikát teremt. Apáczai. In: Sain Márton: Nincs királyi út! Matematikatörténet. Bp., 1986. Gondolat. p. 534, 536.

Sivirsky Antal: A peregrinusok 1600–1800. In: Sivirsky Antal: A holland–magyar kulturális kapcsolatok öt évszázada. Bp., 1986. Akadémiai. (Apáczairól: pp. 14–15.)

Szász János: Az Apáczai-modell. In: Szász János: A fennmaradás esélyei. (Esszék). Bp., 1986. Gondolat. pp. 58–76.

Vita Zsigmond: Apáczai Csere János közművelődési törekvései. In: Vita Zsigmond: Az enyedi kohó. Bp., 1986. Magvető. pp. 96–137. (Először 1968-ban jelent meg.)

CIKKEK

Bajkó Mátyás: Kálvin és a református iskolakultúra. = Pedagógiai Szemle, 1986. No. 11. pp. 1105–1111.

Bertalan Imre: William Amesitől Eugen Osterhavenig (A magyar reformátusok hollandiai peregrinációjának három évszázada). = Theológiai Szemle, 1986. No. 5. pp. 282–286.

Egyed Péter: Jegy és jel. Régi erdélyi filozófusok jelelméleti felfogásáról. = Nyelv- és Irodalomtudományi Közlemények, 1986. No. 2. pp. 103–110.

Szabó András: Melanchthontól Lipsiusig. = Irodalomtörténeti Közlemények, 1986. pp. 483–506.

Szénássy Zoltán: Apáczai Csere János, népének tanítója. = Honismeret, 1986. No. 4. pp. 14–16.

1987

KÖNYV, KÖNYVRÉSZLET

Balázs János: Comenius panszofizmusának és Apáczai Csere enciklopédizmusának nyelvbölcseleti alapjai. In: Balázs János: Hermész nyomában. A magyar nyelvbölcselet alapkérdései. Bp., 1987. Magvető. pp. 429–450, 703–705.

Illés Endre: Az enciklopédista. In: Illés Endre: Napfoltok. Bp., 1987. Magvető. pp. 7–14.

Jankovics József: Apáczai hatása Bethlen Miklós pedagógiai és iskolapolitikai törekvéseire. In: Jankovics József (szerk.): Bethlen Miklós levelei. I. köt. Bp., 1987. Akadémiai. pp. 29–37.

Ladányi Sándor: A XVII–XVIII. századi magyar református szellemi művelődés irányzatai és a holland egyetemek. In: Tóth Károly – Szűcs Ferenc (szerk.): Szószék és katedra. Tanulmányok dr. Tóth Kálmán professzor tiszteletére 70. születésnapja alkalmából. Bp., 1987. Református Theológiai Akadémia. pp. 81–89.

Ladányi Sándor: Hongaarse studenten aan Nederlandse universiteiten. In: Heimlich István (szerk.): Nederlanders en Hongaren. Bp., 1987. Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülése. pp. 72–81.

Soltész Zoltánné Juhász Erzsébet: Hungarica prints published in the Netherlands. In: Heimlich István (szerk.): Nederlanders en Hongaren. Ontmoetingen tussen twee volken. Bp., 1987. Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülése. pp. 28–38.

Szabó Magda: A nagy hegyen. Apáczai Csere János emlékezete. In: Szabó Magda: Záróvizsga. Bp., 1987. Református Zsinati Iroda. pp. 47–59.

Toldy Ferenc: Apácai Csere János. In: Toldy Ferenc: A magyar nemzeti irodalom története. A legrégebbi időkől a jelen korig. Bp., 1987. pp. 111–113. (Az 1864–65-ben megjelent mű új mutatóval kiegészített változata. Sajtó alá rend.: Szalai Anna.)

CIKK

Mészáros István: Meghívó Apáczaitól. = Köznevelés, 1987. No. 25. pp. 11–12.

1988

KÖNYV, KÖNYVRÉSZLET

Balás Gábor – Pomogáts Béla: Irodalmi alkotók és alkotások. In: Balás Gábor (szerk.): A székely művelődés évszázadai. Bp., 1988. Panoráma. (Utazások a múltban és jelenben) (Apáczairól: p. 194.)

Herepei János: A házsongárdi temető régi sírkövei. Bp., 1988. Akadémiai. (Apáczairól: p. 35, 307, 390.)

Kovács Sándor Iván: Szakácmesterségnek és utazásnak könyvecskéi. Bp., 1988. Szépirodalmi. (Több Apáczai-hivatkozással.)

Mészáros István: Iskolaügy az erdélyi fejedelemségben. In: Horváth Márton (főszerk.): A magyar nevelés története I. köt. Bp., 1988. Tankönyvkiadó. pp. 70–79. (Apáczairól: pp. 72–79.)

Mészáros István: Gyulafehérvár. In: Mészáros István: Középszintű iskoláink kronológiája és topográfia (996–1948). Bp., 1988. Akadémiai. pp. 191–192.

Monok István – Varga András (szerk.): Partiumi könyvesházak 1623–1730. Sárospatak, Debrecen, Szatmár, Nagybánya, Zilah. Bp.–Szeged, 1988. MTA Könyvtára. (Apáczairól: p. 142, 209, 241.) (Adattár XVI–XVIII. századi szellemi mozgalmaink történetéhez 14.)

Steindler, Larry: Ungarisch als Wissenschaftssprache: János Apáczai Csere und Bernard Sartori. In: Steindler, Larry: Ungarische Philosophie im Spiegel ihrer Geschichtsschreibung. Freiburg–München, 1988. Karl Alberl. pp. 81–87.

CIKK

Madarászné Marossy Ágnes: Németh László két történeti drámájának szókincséről. (Apáczai, Széchenyi). = Magyar Nyelvőr, 1988. pp. 426–439.

1989

KÖNYV, KÖNYVRÉSZLET

Beke György: Apáczai Csere János szellemi romkertjében. In: Beke György: Régi erdélyi skólák (Barangolások térben és időben). Bp., 1989. Tankönyvkiadó. pp. 7–45.

Köpeczi Béla (főszerk.) – Barta Gábor (szerk.): Erdély rövid története. Bp., 1989. Akadémiai. (Több Apáczai-hivatkozással.)

Mészáros István: Meghívó Apáczaitól. In: Mészáros István: Iskolatörténeti kaleidoszkóp. 1. köt. Bp., 1989. Artemis. pp. 90–93.

CIKK

Beke György: Csere János uram szellemi romkertje. = Kortárs, 1989. No. 8. pp. 101–117.

1990

KÖNYV, KÖNYVRÉSZLET

Hanak, Tibor: Geschichte der Philosophie in Ungarn. München, 1990. Ungarisches Institut München. (Apáczairól elsősorban: pp. 29–31.)

CIKKEK

Bajkó Mátyás: Az erdélyi kollégiumtípusú iskolakultúra jelentkezése és kibontakozása. = Pedagógiai Szemle, 1990. pp. 672–681.

Binder Pál: Apáczai Csere János Farkas utcai lakása. = Élet és Irodalom, 1990. No. 13. p. 3.

Binder Pál: Apáczai Csere János Farkas utcai lakása. = Helikon, 1990. No. 13. p. 3.

Fábián Ernő: A tudás erejével. = A Hét, 1990. No. 21. p. 7.

Fábián Ernő: Gondolatok a szabadelvű oktatásról. = Korunk, 1990. pp. 1094–1099.

Indig Ottó: "Minden tisztességes dolog törvény szerént való". (365 esztendeje született Apáczai Csere János). = Kelet–Nyugat (Nagyvárad), 1990. No. 21. p. 8.

Kisgyörgy Zoltán: Egy barcasági magyar evangélikus község – Apáca. = Az Ige (Kovászna), 1990. No. 7–8. p. 4.

Mészáros István: Egy régi álom mai tanulságai: Apáczai erdélyi egyetem-terve 1658-ból. = Korunk, 1990. pp. 1201–1208.

Mohácsi Eszter: Aki hazahozta a tulipánt. = Kelet–Nyugat (Nagyvárad), 1990. No. 38. p. 8.

Steindler, Larry: A magyar filozófia eszméi és historiográfiai alapjai. A filozófiai elmaradottság kérdése és hatása a filozófiatörténettel való foglalkozásra. (Ford.: Schulcz Katalin.) = Magyar Filozófiai Szemle, 1990. pp. 357–400. (Apáczairól is.)

Szabó Gyula: Testamentum. I–IV. = Helikon, 1990. No. 1–4. p. 6, 7, 7, 7.

Szabó Piroska: Apáczai Csere János nyomdokában. = Művelődés, 1990. No. 10. pp. 1–2.

Szilágyi Aladár: Példabeszéd a hűségről [Apáczai]. = Kelet–Nyugat (Nagyvárad), 1990. No. 40. p. 8.

Voigt Vilmos: A Hungarian encyclopedia (1653) with references to semiotics. = Semiotica (New York) 79 (1990) No. 3–4. pp. 235–255.

1991

KÖNYV, KÖNYVRÉSZLET

Balassa Brúnó: Iskolai művelődés. In: Domanovszky Sándor (szerk.): A kereszténység védőbástyája. Bp., 1991. Balassi. pp. 449–476. (Magyar művelődéstörténet 3.) (Az 1930-as években a Magyar Történelmi Társulat gondozásában megjelent kiadvány reprintje.)

Jakó Zsigmond anyagának felhasználásával sajtó alá rend.: Monok István, Németh Noémi, Tonk Sándor: Erdélyi könyvesházak II. Kolozsvár, Marosvásárhely, Nagyenyed, Szászváros, Székelyudvarhely. Szeged, 1991. Scriptum. (Apáczairól: p. 49, 69, 108.) (Adattár XVI–XVIII. századi szellemi mozgalmaink történetéhez 16/2.)

Kőszeghy Péter: Reneszánsz és barokk, reformáció és ellenreformáció. In: Kósa László (szerk.): A magyarságtudomány kézikönyve. Bp., 1991. Akadémiai. (Apáczairól: pp. 508–509.)

Szabó Gyula: Ostorod volt-e Rodostó? (Történelmi különtudósítások). Bukarest, 1991. Kriterion. 350 p. (Apáczai Csere János, Bethlen Kata, Mikes Kelemen).

Voigt Vilmos: Apáczai Csere János magyar szemiotikája. In: Hajdú Mihály – Kiss Jenő (szerk.): Emlékkönyv Benkő Loránd 70. születésnapjára. Bp., 1991. ELTE. pp. 638–641.

CIKKEK

Erdély öröksége. Apáczai Csere János. Tótfalusi Kis Miklós. Cserei Mihály. (Szöveggyűjtemény. Kisegítő tananyag.) = Helikon, 1991. No. 8. pp. 6–7.

Jakó Zsigmond: A védőpajzsot köszönöm. = Művelődés, 1991. No. 9. p. 19.

Sebestyén Mihály: Adalékok Apáczai Csere János könyvtárának rekonstruálásához. = Magyar Könyvszemle, 1991. No. 4. pp. 376–384.

Tóth Sándor, T.: Erdélyi matematikai kéziratok a 14–19. századból. = Magyar Könyvszemle, 1991. pp. 175–206.

1992

KÖNYV, KÖNYVRÉSZLET

Kiss Csongor: Apáczai Csere János. In: Nagy Ferenc (szerk.): A magyarok a természettudomány és a technika történetében. Bp., 1992. OMIKK. pp. 23–24. (Új kiadása: 1997.)

Nemeskürty István: Kis magyar művelődéstörténet. 1000-1945. Bp., 1992. Pannon. (Apáczairól: p. 65.) (Több kiadásban is megjelent.)

Priszter Szaniszló: Írott emlékeink az élővilágról a török hódoltság korában (1526–1699). In: Kádár Zoltán – Priszter Szaniszló: Az élővilág megismerésének kezdetei hazánkban. Bp., 1992. Akadémiai. pp. 26–27.

Szénássy, Barna: János Apáczai Csere's contribution to mathematics. In: Barna Szénássy: History of Mathematics in Hungary until the 20th Century. Bp., 1992. Akadémiai. pp. 53–57.

Tonk Sándor – Szabó Miklós: Erdélyiek egyetemjárása a korai újkorban, 1521–1700. Szeged, 1992. p. 123. (Fontes rerum scholasticarum 4.)

CIKKEK

Rónay László: Arcképek a 17. és 18. századból. = Vigília, 1992. No. 3. p. 203.

Vita Zsigmond: A gyulafehérvári Kollégium. = Művelődés, 1992. No. 8. pp. 36–38.

1993

KÖNYV, KÖNYVRÉSZLET

Bodosi Béla: Comenius és Apáczai. In: Az Esterházy Károly Tanárképző Főiskola Tudományos Közleményei. Tanulmányok a neveléstudomány és a pszichológia köréből, tomus 21. Szerk.: Nagy Andor. Eger, 1993. pp. 95–107.

Nemeskürty István: Az első magyar enciklopédia. In: Nemeskürty István: A magyar irodalom története. 1000–1945. 1. köt. Bp., 1993. Akadémiai. pp. 251–254.

Tonk Sándor – Szabó Miklós: Erdélyiek egyetemjárása a középkor és a kora újkor folyamán. In: Régi és új peregrináció (Magyarok külföldön, külföldiek Magyarországon). Szerk.: Békési Imre, Jankovics József, Kósa László, Nyerges Judit. II. köt. Bp.–Szeged, 1993. Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság–Scriptum Kft. pp. 491–500.

CIKKEK

Barnafi Márta – Takács Attila – Kucs Márta: Régi erdélyi skólák nyomában. = Erdélyi Tükör, 1993. No. 3. pp. 13–16.

Mélykúti János: Apáczai Csere János, iskoláink névadója. = Pedagógia Műhely (Nyíregyháza), 1993. No. 6. pp. 45–49.

Szócs István: Merjünk még kisebbek lenni? = Helikon, 1993. No. 9. pp. 6–7.

1994

KÖNYV, KÖNYVRÉSZLET

Bodosi Béla: Comenius és Apáczai. In: Az Esterházy Károly Tanárképző Főiskola Tudományos Közleményei (Tanulmányok a neveléstudomány és a pszichológia köréből). Acta Academiae Paedagogicae Agriensis, Nova series 22. Szerk.: Pócs Tamás, V. Raisz Rózsa. Eger, 1994. pp. 61–74.

Dörömbözi János: Filozófiai gondolkodás a 17. századi Magyarországon. In: Dörömbözi János: A filozófia története és elmélete. 2. köt. Bp., 1994. Nemzeti Tankönyvkiadó. pp. 29–32. (Apáczai: p. 30.)

Kornis Gyula: Apáczai. In: Várhegyi Miklós (szerk.): ELMÉSZ. Szemelvények a régi magyar filozófiából. Veszprém, 1994. Comitatus. pp. 272–274. (Kornis Gyula: A magyar bölcséleti műnyelv fejlődése c. tanulmányából.)

Monok István – Németh Noémi – Varga András (szerk.): Erdélyi könyvesházak III. 1563–1757. Szeged, 1994. Scriptum. (Apáczairól: p. 14, 24, 41, 188, 218, 243, 249, 263.) (Adattár XVI–XVIII. századi szellemi mozgalmaink történetéhez 16/3.)

Pukánszky Béla – Németh András: A tudományok első magyar összegzője, Apáczai Csere János. In: Pukánszky Béla – Németh András: Neveléstörténet. Bp., 1994. Nemzeti Tankönyvkiadó. pp. 151–164.

Szabó Árpád: Magyar Encyclopaedia, Logikátska. Apáczai Csere János. In: Szabó Árpád: Magyarország, irodalom és filozófia. Olvasókönyv a filozófia és az irodalom tanuláshoz. Bp., 1994. Soc. Philosophia Classica pp. 24–31, 33. (Több kiadásban is megjelent.)

Szögi László: Apáczai Csere János egyetemalapítási terve Kolozsvárott. In: Szögi László (szerk.): Hat évszázad magyar egyetemei és főiskolái. Bp., 1994. Művelődési és Közoktatási Min. pp. 21–22.

CIKKEK

Gábos Zoltán: Kiegészítések Szily Kálmán Apáczai-portréjához. = Természet Világa, 1994. No. 1. Melléklet. pp. 4–8.

Heltai János: Még egyszer Apáczai 'ismeretlen munkájáról'. = Magyar Könyvszemle, 1994. pp. 74–77.

Jancsik Pál: Tন্তoonstellingsve. = Helikon, 1994. No. 22. p. 21.

Jankovics József: Apa és fiú. Bethlen János és Bethlen Miklós portréjához. = Iskolakultúra, 1994. No. 11–12. pp. 120–123.

Kerekes Medárd Ferenc: „Hogy vehessenek ők valami hasznot belőle”. Pszichiátriai ismeretek klasszikus erdélyi orvosi szakírók műveiben. = A Hét, 1994. No. 12. p. 12.

Molnár József: Fejezetek egyik Misztótfalusi Kis Miklós monográfiából. Misztótfalusi támogatói és barátai. = Helikon, 1994. No. 16. pp. 10–12.

Nagy Péter: Bethlen Miklós és Önéletírása. = Irodalomtörténeti Közlemények, 1994. pp. 445–478.

Péter Katalin: Az erdélyi magyar iskolázás a 16. és 17. században. = A Ráday Gyűjtemény évkönyve 7 (1994) pp. 9–13. (Kötetben 1995-ben is megjelent.)

Soproniné Nemes Ilona: "Minden igaz és hasznos böltsességnek szép rendbe foglalása". (Aktualitás-paradoxon Apáczai Csere János műveire). = Magyar Filozófiai Szemle, 1994. pp. 463–468.

Szily Kálmán: Apáczai Encyclopaediája matematikai és fizikai szempontból. = Természet Világa, 1994. No. 1. Melléklet. pp. 1–4.

1995

KÖNYV, KÖNYVRÉSZLET

Agárdi Péter: A nemzeti oktatás és művelődés hivatástudata. In: Agárdi Péter (szerk.): Szöveggyűjtemény a magyar művelődéstörténet tanulmányozásához. Pécs, 1995. JPTE. pp. 72–73.

Csikós Júlia: Egy újabb kötet Apáczai Csere János könyvtárából. In: Örökség és feladat. Sepsiszentgyörgy–Veszprém, 1995. EMKE–Eötvös Károly Könyvtár. pp. 58–62.

Péter Katalin: Az erdélyi magyar iskolázás a 16. és 17. században. In: Péter Katalin: Papok és nemesek. Magyar művelődéstörténeti tanulmányok a reformációval kezdődő másfél

évszázadból. Bp., 1995. Ráday Gyűjtemény. pp. 98–108. (A Ráday Gyűjtemény tanulmányai 8)

Szakály Ferenc: Virágkor és hanyatlás 1440–1711. Bp., 1995. Háttér. p. 240, 320, 322. (Magyarok Európában 2.)

Szögi László: Apáczai Csere János egyetemalapítási terve Kolozsvárott. In: Szögi László (szerk.): Régi magyar egyetemek emlékezete. Válogatott dokumentumok a magyarországi felsőoktatás történetéhez. 1367–1777. Bp., 1995. ELTE. pp. 16–17.

CIKKEK

Dancsuly András: Apáczai élő példa. = A Hét, 1995. No. 42. pp. 10–11.

Hajós József: A magyar filozófia múltjából. Jegyzetek Hanák Tibor szintéziséhez. = Erdélyi Múzeum, 1995. No. 1–2. pp. 107–122. (Hanák kötetének első kiadását lásd 1990-nél!)

Hintalan László János: Az intézményességből a természetes rendszerek felé. = Magyar Felsőoktatás, 1995. No. 10. pp. 32–33.

Iván Csaba: Bethlen Miklós és műve. = Iskolakultúra, 1995. No. 10. pp. 38–45.

1996

KÖNYV, KÖNYVRÉSZLET

Apáczai. In: Faragó József – Incze Miklós – Katona Szabó István (szerk.): Emlékkönyv. 1000 éves a magyar iskola. (Az erdélyi magyar felsőoktatás évszázadai. Kiállítás és konferencia). Bp., 1996. Bolyai Egyetem Barátainak Egyesülete–Bolyai Egyetemért Alapítvány. (Apáczairól: pp. 9–10)

Balogh László (szerk.): 1000 éves a magyar iskola. Bp., 1996. Korona. (Apáczairól: pp. 24–27.)

Benedek Elek: Apáczai Csere János. In: Benedek Elek: Nagy magyarok élete. 1. köt. Bp., 1996. Videopont Kiadó. pp. 418–433. (A klasszikus mű új kiadása.)

Hajós József: 17–18. századi kolozsvári Descartes-vonatkozások, avagy Descartes első kolozsvári százada. In: Csejtei Dezső – Dékány András – Laczkó Sándor (szerk.): A karteziánizmus négyszáz éve. Szeged, 1996. Pro Philosophia Szegediensi Alapítvány. pp. 277–284.

Kecskés Pál: A régi magyar bölcselek. In: Gazda István – V. Molnár László: Fejezetek a magyar művelődéstörténet forrásaiból. Bp., 1996. Tárogató. pp. 445–456. (A tanulmány a szerzőnek „A bölcselet története főbb vonásaiban” címmel a Szent István Társulat gondozásában 1942-ben megjelent nagy monográfiájából a filozófia magyarországi történetét bemutató fejezet új kiadása.)

Keserű Bálint: "Rajongók" Erdélyben (Profetikai irodalom és publicisztika a XVII. század derekán). In: Emlékkönyv Jakó Zsigmond születésének nyolcvanadik évfordulójára. Szerk.: Kovács András, Sipos Gábor, Tonk András. Kolozsvár, 1996. Erdélyi Múzeum- Egyesület. pp. 247–256. (Bisterfeld, Alstedt, Piscator és a gyulafehérvári kollégium működéséről.)

Kovács András: Az építkező Bethlen Gábor és székvárosa. In: Emlékkönyv Jakó Zsigmond születésének nyolcvanadik évfordulójára. Szerk.: Kovács András, Sipos Gábor, Tonk Sándor. Kolozsvár, 1996. Erdélyi Múzeum- Egyesület. pp. 257–275.

Monok István: A Rákóczi-család könyvtárai 1588–1660. Szeged, 1996. Scriptum. (A Kárpát-medence korai könyvtárai 1.) (Apáczairól: p. 199.)

Szigyártó Sándor: Apáczai Csere János és Szenczi Molnár Albert. In: Szigyártó Sándor: Az erdélyi panteon. Bp., 1996. Országos Idegennyelvű Könyvtár. pp. 262–263.

CIKKEK

Árok Antal: Apáczai Csere János. = Pedagógusok Lapja, 1996. No. 2. pp. 2–3.

Mészáros István: Régi mesterek modern gondolatai (Apáczai Csere János). = Élet és Tudomány, 1996. No. 25. pp. 774–775.

Percz László: Böhm Károly nyelve. = Korunk, 1996. No. 12. pp. 54–60.

Percz László: Magyar filozófia. = Világosság, 1996. No. 12. pp. 62–69. (Apáczairól: p. 63.)

Sipos Gábor: Apáczai Csere János szellemi öröksége. = Embernevelés, 1996. No. 1. pp. 1–7.

Sipos Gábor: Értelmiségi életforma a 17. századi Erdélyben. = Limes (Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzat), 1996. pp. 21–28.

1997

KÖNYV, KÖNYVRÉSZLET

Ágoston István: A magyarországi puritanizmus gyökerei. Magyar puritánus törekvések a XVII. század első felében. Bp., 1997. Kálvin. (Apáczairól: pp. 134–136.)

Filep László: Magyar matematikusok. Apáczai. In: Filep László: A tudományok királynője. A matematika fejlődése. Bp.–Nyíregyháza, 1997. Typotex–Bessenyei. p. 469.

Győri L. János: Apáczai Csere János. In: Győri L. János: A magyar reformáció irodalmi hagyományai. Kézikönyv református középiskolák számára. Bp., 1997. Református Köznevelési és Közoktatási Intézet. pp. 104–105.

Ladányi Sándor: Peregrination ungarischen reformierten Studenten an westeuropäischen Universitäten im 16-17. Jahrhundert – westeuropäische Einflüsse in der ungarischen Reformierten Kirche, mit besonderem Hinblick auf Holland. In: Universitas Budensis 1395-1995. (Ed. u. hrsg. von László Szögi und Júlia Varga). Bp., 1997. pp. 199–207.

Mészáros István: Apáczai Csere János. (Ezer év nagy magyar pedagógusai). In: Mészáros István: Magyar iskola (996–1996). Előadások, cikkek, beszédek. Bp., 1997. Eötvös. (Apáczairól: pp. 269–272.)

CIKKEK

Gaál György: A magyar egyetemi oktatás Erdélyben. = Erdélyi Múzeum, 1997. No. 3–4. pp. 360–369.

Pótor Imre: Utrecht és a Stipendium Bernardinum. = Református Egyház, 1997. No. 1. pp. 16–19. (Apáczairól: p. 17.)

Sebestyén József: Magyar diákok emléke (műemléki vonatkozásokkal) a frieslandi Franekerben. = Műemlékvédelmi Szemle, 1997. pp. 243–258.

Ungvári Zrínyi Imre: Erdélyi magyar karteizianizmus a 17. században. (Descartes eszméi Apáczai Csere János műveiben). = Kellék (Kolozsvár), 1997. No. 8–9. pp. 157–176. (Könyvben 1998-ban.)

1998

KÖNYV, KÖNYVRÉSZLET

Bartók István: Szinkretikus irányzatok. In: Bartók István: „Sokkal magyarabbul szólhatnánk és írhatnánk”. Irodalmi gondolkodás Magyarországon 1630–1700 között. Bp., 1998. Akadémiai–Universitas. (Apáczairól: pp. 90–93., p. 321., pp. 347–348.)

Bisztray Gyula: Apáczai Csere János. In: Erdélyi csillagok. Második sorozat. Csíkszereda, 1998. Pro-Print. pp. 15–44. (Az 1942-es kolozsvári kiadvány alapján, eredeti kiadó: Erdélyi Szépművészeti Társaság.)

Czirják Árpád: Haladó vagy halódó Erdély. + Szilágyi Domokos: Apáczai. In: Czirják Árpád: Erdélyi magyar breviárium. II. köt. Kolozsvár, 1998. Gloria. pp. 173–176.

Egyed Péter: Apáczai Csere János. In: Erdélyi panteon. Művelődéstörténeti vázlatok. I. köt. Marosvásárhely, 1998. Mentor. pp. 146–151.

Kovács Sándor Iván: Apáczai Csere János. In: Kovács Sándor Iván (szerk.): Szöveggyűjtemény a régi magyar irodalomból. I. Késő-renaisszánsz, manierizmus és korabarokk. Bp., 1998. Osiris. pp. 503–505.

Marczali Henrik: Bethlen Gábor. In: Marczali Henrik: Erdély története. Bp., 1998. Anno. pp. 110–117. (Apáczai: pp. 116–117.) (Az 1935-ös kiadás változatlan utánnomása.)

Szakály Ferenc: Az iskolaügy fejlődése. + Tudomány, nyelvművelés, irodalom. (Európa és Magyarország művelődése a 17. században.) In: B. Gelencsér Katalin (szerk.): Művelődéstörténet. Tanulmányok és kronológia a magyar nép művelődésének, életmódjának és mentalitásának történetéből. 2. köt. Salgótarján, 1998. Magyar Művelődési Intézet – Mikszáth Kiadó. pp. 441–444. (Tudás – Kultúra – Társadalom)

Tarjányi Zoltán: Apáczai. In: Tarjányi Zoltán: A keresztény nevelés és oktatás története. Bp., 1998. Szent István Társulat. pp. 125–126. (Pedagógia I.)

Ungvári Z. Imre: Descartes eszméi Apáczai Csere János műveiben. In: Ungvári Z. Imre: Változó értelemben. Közelítések a filozófiához. Kolozsvár, 1998. Korunk Baráti Társaság. pp. 9–34.

Vofkori László: Apáczai Csere János. In: Vofkori László: Székelyföld útikönyve. 2. köt. Csíkszék, Háromszék. Bp., 1998. Cartographia. p. 535.

CIKKEK

Gulyás Sándor: Apáczai. = Új Pedagógiai Szemle, 1998. No. 7–8. pp. 213–214. (Részlet Gulyás Sándor: Egy pedagógiai díj negyedszázada c. cikkéből.)

Kovács Sándor István: Az enciklopédista. = A Hét, 1998. No. 52. p. 10.

Pukánszky Béla: Apáczai Csere János, 1625–1659. = Erdélyi Tükör, 1998. No. 3. pp. 27–31. (Pukánszky Béla: Enzyklopädist der Frühaufklärung in Ungarn. Előadás az ISCHE-Konferencián, Kortrijk – Belgium, 1998. aug. 15–18.)

1999

KÖNYV, KÖNYVRÉSZLET

Acsády Ignác: Erdély a török uralom utolsó évtizedeiben. In: Acsády Ignác: Magyarország története I. Lipót és I. József alatt. Bp., 1999. Kassák. (A magyar nemzet története. VII. köt. Szerk.: Szilágyi Sándor. Az 1898-as mű reprint kiadása, amely a reprint sorozat 12. köteteként jelent meg.) (Apáczairól is. CD-ROM formájában is megjelent.)

Apáczai. In: Mészáros István – Németh András – Pukánszky Béla: Bevezetés a pedagógia és az iskoláztatás történetébe. Bp., 1999. Osiris. pp. 324–325.

Hajós József: Barangolás kolozsvári könyvárakban. (Művelődéstörténeti tanulmányok). Bukarest–Kolozsvár, 1999. Kriterion. (Elsősorban pp. 163–164, 166–168.)

Jankovics József: Apáczai hatása Bethlen Miklós pedagógiai és iskolapolitikai törekvéseire. In: Jankovics József: *Ex occidente...* A 17. századi magyar irodalom európai kapcsolatai. Bp., 1999. Balassi. pp. 156–163. (Régi magyar könyvtár. Tanulmányok 3.)

Orbán János: Emlékezések Apáczai Csere Jánosról. In: Orbán János: *Apáca története*. Brassó, 1999. Pavcom. pp. 27–30.

CIKKEK

Kovács Sándor Iván: Az első erdélyi remekíró: Bethlen Miklós. = *Irodalomtörténet*, 1999. pp. 497–511.

Oláh János: Apáczai Csere János Magyar Enciklopédiája. = *Módszertani Közlemények*, 1999. No. 3. pp. 136–139.

Várkonyi Ágnes, R.: Bethlen Miklós és II. Rákóczi Ferenc angol–holland kapcsolataihoz. = *A Ráday Gyűjtemény évkönyve 9* (1999) pp. 3–17.

2000

KÖNYV, KÖNYVRÉSZLET

Keresztesi Mária: A Debreceni Aritmetikától Apáczai Csere Jánosig (1577–1655). In: Gazda István (szerk.): *A magyar matematika történetéből. A klasszikus századok számolómesterei*. Piliscsaba, 2000. MATI. pp. 34–37. (A tanulmány 'A magyar matematikai műnyelv története' című Debrecenben 1935-ben megjelent kötet Apáczai-fejezetének új kiadása.)

Mészáros András: A karteziánizmus Magyarországon. In: Mészáros András: *A filozófia Magyarországon. A kezdetektől a 19. század végéig*. Pozsony, 2000. Kalligram. pp. 40–42.

Murdock, Grame: *Reforming Hungarian Education*. In: Murdock, Grame: *Calvinism on the Frontier 1600–1660. International Calvinism and the Reformed Church in Hungary and Transylvania*. Oxford, 2000. Clarendon Press. (Apáczairól: pp. 104–109.)

Szentpéteri József – Stemmler Gyula (szerk.): *Magyar Kódex*. 3. köt. Szultán és császár birodalmában. Magyarország művelődéstörténete 1526–1790. Bp., 2000. Kossuth. (Apáczairól: p. 114. skk.)

Zemplén Jolán, M.: Fizika az erdélyi kollégiumokban. In: Gazda István (szerk.): *A magyarországi fizika klasszikus századai. 1590–1890*. Piliscsaba, 2000. MATI. pp. 88–98. (A tanulmány a 'Régi fizikai kéziratok kutatása Erdélyben' címmel a Magyar Tudomány 1958-as évfolyamában megjelent publikáció új kiadása, amelyben a szerző részletesebben szól Apáczairól is.)

CIKKEK

Fehér Katalin: "Megnyitá a valóságos tudományoknak ajtaját" (Apáczai Csere János emlékezete). = Köznevelés, 2000. No. 12. p. 3.

Kovács I. Gábor: Apáczai Csere János. = Magyar Református Nevelés, 2000. No. 1. pp. 2–5.

Kovács I. Gábor: Apáczai Csere János öröksége. = Reformátusok Lapja, 2000. No. 45. p. 4.

Percz László: Szép rendbe foglalva. Apáczai Csere János. = Kalligram, 2000. No. 7–8. pp. 105–118. (Könyvben 2001-ben.)

Tóth Zsombor: Puritánus kegyesség és retorika Bethlen Miklós Imádságoskönyvében. = Irodalomtörténet, 2000. pp. 210–234. (Apáczairól: p. 211, 223, 232.)

2001

KÖNYV, KÖNYVRÉSZLET

Ballendux-Bogyay, Mária: Erdély és a Holland köztársaság kapcsolata a 17. és a 18. században. In: Ballendux-Bogyay, Mária: Magyar–holland találkozások. Bp., 2001. AduPrint. pp. 53–56. (Apáczairól: pp. 54–55.) (Az 1997-ben megjelent „Hongaars-Nederlandse bespiegelingen. Overbruggen van een culturele kloof bij sociale en zakelijke contacten” c. munka magyar kiadása)

Dienes Dénes: Keresztúri Bíró Pál (1594?–1655). Sárospatak, 2001. Szerzői kiad. 185 p. (Apáczairól is.)

Frijhoff, W. Th. M.: Gelovig of geletterd? Nederlands–Hongaarse betrekkingen in de Republiek der Letteren van de 16e tot de 19e eeuw. In: János Apáczai Csere 1625–1659, bundel inleidingen bij de onthulling van een plaquette op 17 oktober 2001 t.h.a. de promotie van János Apáczai Csere aan de universiteit van Harderwijk, 350 jaar geleden. Harderwijk, 2001. pp. 1–18.

Gaal György: Egyetem a Farkas utcában. A kolozsvári Ferenc József Tudományegyetem előzményei, korszakai és vonzatai. Kolozsvár, 2001. Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság. (Apáczairól: pp. 21–23.)

Kecskés Pál: A bölcelet története főbb vonásaiban. Hasonmás kiadás. Bp., 2001. Gede. (Apáczairól: pp. 643–644.)

Ladányi Sándor: Bedeutung und Wirkung der protestantischen Kollegs und des Auslandsstudiums im Ungarn des 16. bis 18. Jahrhunderts. In: Font Márta – Szögi László (szerk.): Die ungarische Universitätsbildung und Europa. Pécs, 2001. Univ. Pécs. pp. 133–139.

Mészáros István: Apáczai Csere János "Magyar Encyclopaedia". In: Magyar könyvek – magyar századok. Szerk.: Kollega Tarsoly István. Bp., 2001. Tarsoly Kiadó. pp. 94–98.

Perecz László: Apáczai Csere János. In: Perecz László: Szép rendbe foglalva. Bp., 2001. Ister. pp. 33–53, 286–288.

Szabó András: Apáczai Csere János. In: Rácz Árpád – Szörényi László – Gazda István (összeáll.): Magyar géniusz. Bp., 2001. Rubicon. p. 21.

CIKKEK

Bertha Zoltán: „Eklézsia-megkövetés”. Németh László erdélyi protestáns drámahőseiről. = Korunk, 2001. No. 5. pp. 73–79.

Bertha Zoltán: Az „igaz devotio” apostolai. Németh László régi erdélyi protestáns drámahőseiről. = Irodalomtörténet, 2001. pp. 444–454.

Görömbei András: A drámaíró Németh László dilemmái. Az igazságszeretet drámáiról. = Irodalomtörténet, 2001. pp. 428–438.

Ladányi Sándor: A protestáns teológiai és pedagógiai felfogás – különös tekintettel Apáczai Csere János nézeteire. = Studia Caroliensia, 2001. No. 3. pp. 126–129. (Könyvben 2002-ben is megjelent.)

Máriás József: Apáczai Csere János – kettős megközelítésben. = Szabolcs-Szatmár-Beregi Szemle, 2001. No. 3. pp. 309–313.

2002

KÖNYV, KÖNYVRÉSZLET

Heinrich László: A csillagászat hajszálgökei Erdélyben. In: Gazda István (szerk.): A csillagászat magyarországi történetéből. A klasszikus századok asztronómusai. Piliscsaba, 2002. MATI. pp. 78–81. (A tanulmány Heinrich László: Az első kolozsvári csillagda címmel Bukarestben 1978-ban megjelent kötete egyik fejezetének új kiadása.)

Ladányi Sándor: A protestáns teológiai és pedagógiai felfogás – különös tekintettel Apáczai Csere János nézeteire. In: Balogh László (szerk.): Hagyomány és megújulás a magyar oktatásban. Neveléstörténeti konferenciák 2000. Bp., 2002. OPKM. pp. 107–112. (Neveléstörténeti füzetek 19.)

Palló Gábor: Textbooks as means of scientific communication. The Hungarian case. In: Conference on Scientific and Technological Textbooks in the European Periphery, 3rd STEP meeting, Greece, Aegina, June, 2–9, 2002. Aegina, 2002.

Pukánszky Béla: Magyar neveléstudomány – protestáns pedagógiai hagyományok. In: Balogh László (szerk.): Hagyomány és megújulás a magyar oktatásban. Neveléstörténeti konferenciák 2000. Bp., 2002. OPKM. pp. 94–106. (Apáczairól: pp. 96–97.) (Neveléstörténeti füzetek 19.)

Pukánszky Béla: Enzyklopädist der Aufklärung in Ungarn: Apáczai Csere János (1625–1659). In: Lüth, Christoph – Jedan, Dieter (Hg.): The Enlightenment Idea of Human Rights in Philosophy and Education and Postmodern Criticism. Bochum, 2002. Winkler Verlag. pp. 11–23.

CÍKKEK

Ambrus Attiláné Kéri Katalin: János Apáczai Csere. = Premiers pédagogues: de l'Antiquité à la Renaissance. Ed.: Jean Houssaye, ESF éditeur, Issy-les-Moulineaux. Paris, 2002. pp. 346–365.

Tüski, István: Johannes Csere Apáczai. = Mikes International 2 (2002) No. 1. (Elektronikus kiadású folyóirat.)

Viskolcz Noémi: Johann Heinrich Bisterfeld és a gyulafehérvári tankönyvkiadás a XVII. században. = Magyar Könyvszemle, 2002. pp. 249–271. (Apáczairól elsősorban: pp. 261–262.)

2003

KÖNYV, KÖNYVRÉSZLET

Bán Imre: Apáczai Csere János. Bp., 2003. Akadémiai. 711 p. (V. Molnár László bibliográfiai összefoglalójával és Bitskey István kísérőtanulmányával. Az új kiadást szerkesztették a Magyar Tudománytörténeti Intézet munkatársai.)

Orosz Lajos: Apáczai Csere János válogatott pedagógiai művei. 3. jav., bőv. kiad. Bp., 2003. Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum. 260 p. (Ebben a szerkesztő bevezető tanulmánya: pp. 5–82.)

Szabó T. Attila: Az örökléstan (genetika) nevének és szakszókincsének előtörténete Váradi Lencsés György, Apáczai Csere János és Festetics Imre munkáiban. In: W. Nagy Ágota (szerk.): A magyar mezőgazdasági, kertészeti, erdészeti és vadászati szaknyelv kialakulása. Bp., 2003. Magyar Mezőgazdasági Múzeum. pp. 15–31.

Viskolcz Noémi: Johann Heinrich Bisterfeld (1605–1655) bibliográfia. (A Bisterfeld-könyvtár). Bp.–Szeged, 2003. OSZK–Scriptum Rt. 233 p. (A Kárpát-medence kora újkori könyvtárai VI.) (Apáczairól: p. 29, 60, 64, 71, 96.)